

príslušníku pojišťence proti pensijnímu ústavu mají povahu nároků veřejnoprávních a nemohou být zkráceny dohodou zaměstnavatele se zaměstnancem (Vážný 5804, 6711 viz výše).

Ovšem nejúčinnější ochranou zaměstnan-

ce proti škodě vzniklé nepřihlášením jest včasná péče o přihlášku k pensijnímu pojištění ještě během zaměstnání, pensijní povinnost zakládajícího. Množství procesů o náhradu škody by odpadlo, kdyby zaměstnanci znali zákonné předpisy a včas jich dbali.

Z rozhodnutí ve věcech pracovních.

Služební smlouva

§ 1151.

1107.

Služební poměr trvale ustanovených zřízeneců obecních má povahu soukromoprávní. Rozh. nej. soudu z 6. IX. 1935, Rv I 71/34, »Soudcovské listy« č. 1213.*)

V tom směru bylo uvážiti, zda služební poměr žalobce jako trvale ustanoveného obecního zřízence ve smyslu zákona ze dne 17. prosince 1919, č. 16. z r. 1920 Sb. z. a n., je založen soukromoprávní smlouvou (§ 1, odst. 1., zákona čis. 131/1931 Sb. z. a n.). Zákonem čis. 16/1920, Sb. z. a n. byla pro služební poměr trvale ustanovených zřízenců obecních stanovena jen určitá pravidla, obecně platná, místo dřívějších individuálních smluv, avšak dosavadní soukromoprávní povaha služebního poměru jejich tímto zákonem změněna nebyla. Ve zprávě ústavního výboru Národního shromáždění (tisk č. 2010) se výslovně zdůrazňuje, že až dosud byli obecní zřízenci odkázáni výhradně na poměr smluvní a že novým zákonem má se jim dostati hlavně úpravy hmotných poměrů, aby měli zákonitý podklad. Kdyby byl zákonodárce zamýšlel přiznati trvale ustanoveným obecním zřízencům služební postavení veřejnoprávní, byl by to zajisté výslovně prohlásil v zákoně, jako to učinil v § 2, odst. 2., zákona o obecních úřednicích ze dne 23. července 1919, č. 443. Sb. z. a n., který byl jinak vzorem též pro uspořádání předpisů zákona o obecních zřízencích č. 16/1920 Sb. z. a n. To však zákon neučinil, naopak zdůraznil v § 25, odst. 1., zák. č. 16/1920 Sb. z. a n., že zřízenci, již ustanovení před účinností tohoto zákona, zůstávají nadále ve svém dosavadním služebním postavení, tedy soukromoprávním, a odkázal v § 24 veškeré spory, vzešlé ze služebního poměru těchto zřízenců, na pořad soudní, tedy zřejmě jako věci soukromoprávní, kdežto stejné spory obecních úředníků byly v § 40 zák. č. 443/1919, Sb. z. a n., přikázány pořadu instancí samosprávných. Ani z okolnosti, že zákon č. 16/1920 Sb. z. a n. ustanovil určitá pravidla pro úpravu služebního poměru obecních zřízenců, obdobná v §§ 4, 6, 7, 8, 10, zák. č. 16/1920, Sb. z. a n., nelze ještě bezpečně dovozovati, že tím byla změněna právní povaha služebního poměru těchto zřízenců, poněvadž i soukromoprávní služební poměr může být takto upraven, jak bylo

podrobně doličeno v rozhodnutích senátu pro řešení konfliktů kompetenčních ze dne 25. května 1925, č. 287, z roku 1924 a čis. 338 z r. 1925 (viz sb. n. s., ročník 7., str. 1943 a 1951) a poukázáno i k tomu, že k obsazení i takového místa, kterým se zakládá služební poměr obecního zřízence trvale ustanoveného, je potřebí též svolení druhé strany, takže nejde o jednostranný akt obce, nýbrž v podstatě o smlouvu. Z těchto úvah vyplývá, že služební poměr trvale ustanovených zřízenců obecních má povahu soukromoprávní (smluvní).

§ 1158.

1108.

Výpověď služobného pomeru bola daná včas, keď bola odoslaná rekomandovaným dopisom v primeranej dobe pred výpovedným termínom na adresu, ktorú žalobník žalovanej firme udal. Nezáleží na tom, že pošta doručila dopis po uplynutí výpovedného termínu. Rozh. nej. soudu z 31. V. 1935, Rv III 470/35, Úr. sb. č. 2117.

Žalobník bol zamestnaný u žalovanej firmy ako cestujúci riaditeľ a bola mu daná rekomandovaným dopisom, odoslaným 29. septembra 1932 na adresu, ktorú žalobník žalovanej firme udal, výpověď ku dňu 1. januára 1933. Žalobník domáhal sa žalobou zaplataenia požitkov od 1. januára do konca júna 1933 na tom základe, že výpověď nebola mu daná včas lebo bola mu doručená poštou až 3. októbra, tak že možno ju považovať za danú až 1. januára a okrem toho mu náleží výpověď šesťmesačná.

Súd prvej stolice žalobu zamietol z dôvodu, že žalobníkovi príslúcha výpověď trojmesačná, a tá bola daná včas. Dotočne včasnosti výpovedi uviedol v dôvodoch svojho rozhodnutia: Ďalej bolo treba súdu riešiť otázku, či výpověď, daná žalobníkovi dopisom z 29. septembra 1932, ktorý dostal nesporne až 3. októbra, bola daná včas. V tomto smere súd zistil, že žalovaná strana dala doručení zásielku, obsahujúcu výpověď pre žalobníka, dňa 29. septembra 1932 na poštu, táto došla do Bratislavy 1. októbra 1932, bola poštovým úradom dňa 1. októbra 1932 odovzdaná poštovému zriadencovi na doručenie pri prvej doručovacej pochôdzke na adresu Bratislava, Kukučínová ul. čis. 42/d, ale z neznámej príčiny žalobníkovi nebola doručená. Dľa sdelenia poštového úradu poštovní zriadenc ten to rekomandovaný dopis 1. októbra 1932 skutočne na udanú adresu doručoval, ale nevie sa už rozpaťovať, z akej príčiny žalobníkovi nedoručil, vradepodobne preto, že žalobníka nezastihol doma. Na základe takto zisteného skutkového stavu súd pokladá za nerozhodné, z akej príčiny táto zásielka nebola žalobníkovi doručená, keď zistil, že žalovaná strana zaslala zásielku jednak na správnu adresu žalobníkom udanú — ktorý vtedy skutočne býval na Kukučínovej ulici a túto adresu žalovanej strane sám oznámil — a ďalej, že žalovaná strana túto rekomandovanú zásielku, obsahujúcu výpověď, podala včas, to jest 2 dni predtým, než mala dojsť žalobníkovi. Tým zacho-

*) Srov. k tomu rozh. nej. soudu z 9. III. 1935, Rv II 235/33 (v »Pracovním právu«, č. 1028): Služební poměr trvale ustanovených obecních zřízenců podle zák. č. 16/1920 je povahy soukromoprávní. — Dále Vážný, o b. č., roč. 1925, str. 1935 (Boh. A XXXV), t. j. rozsudek senátu pro řešení konfliktů kompetenčních z 25. V. 1925, č. 287 a rozsudek z téhož dne, č. 288: Pro nároky zaměstnance Elektrických podniků města Prahy proti zaměstnavateli jsou příslušny soudy. — Stejně Vážný, o b. č., roč. 1925, str. 1951 (Boh. A XXXIX): O nárocích obecních zřízenců proti obci ze služebního poměru jest rozhodovati soudům, třeba by šlo o obec statutární a služební smlouvu uzavřenou před zákonem č. 16/1920.

vala potrebnú opatrnosť a keď žalobníkovi zásielka nebola 1. októbra doručená, ale až neskôršie, stalo sa to z príčin, ktoré žalovaná strana nezavinila. Je preto nerozhodné, či sa opozdené doručenie výpovedi stalo z viny žalobníka samého, alebo z viny poštového úradu.

Odvolačný súd rozsudok súdu prvej stolice potvrdil a najvyšší súd neshľadal zákonného dôvodu, aby rozsudok odvolacieho súdu bol zmenený alebo rozviazaný.

§ 1158.

1109.

Keď dotyčne výpovedi služebného pomeru železničného zamestnanca nedošlo k dohode medzi úradom a dôverníckym výborom a úrad opomínul pokúsiť sa ešte raz o dohodu (§ 17 vln. ministerstva železníc z 1. júla 1920, č. 1060 pres.), lež ihneď sám o výpovedi rozhodol, je výpoveď bezúčinná. Rozh. nejv. soudu z 16. V. 1935, Rv III 333/34, Úr. sb. č. 2092.

§ 1162 d).

1110.

Premlčacia lehota § 23 zák. č. 244/1922 Sb. z. a n. platí aj pre nároky zamestnanca na náhradu za bezdôvodné prepustenie, uplatnené proti zamestnávateľovi, do ktorého služieb bol prikázaný Štátnym pozemkovým úradom podľa § 75 náhr. zák. Rozh. nejv. soudu z 17. V. 1935, Rv III 43/35. Úr. sb. č. 2095.

Žalobník sa domáha žalobou smluvnej mzdy na tom základe, že žalovaný — ktorý prevzal pri kúpe zbytkového statku záväzok: žalobníka ako zemedelského deputátnika ďalej trvale zamestnávať — zbavil ho bez jeho viny práce a zamestnania, prikázaných mu na tomto statku Štátnym pozemkovým úradom.

Najvyšší súd v podobnom prípade, v rozhodnutí č. Rv III 752/34, už vyslovil, že takáto žaloba je založená na bezprávnom a predčasnom zrušení služebného pomeru, že takýto žalobný nárok je vyvodzovaný zo skutkovej podstaty § 21, zák. č. 244/1922 Sb. z. a n., že spadá preto možnosť jeho úspešného uplatnenia pod ustanovenie § 23 tohoto zákona.

Zaujal ďalej Najvyšší súd v druhom súdenom prípade č. Rv III 762/34 výslovne aj stanovisko, že toto ustanovenie zákona vzťahuje sa aj na všetkých poľnohospodárskych zamestnancov, ktorých služebné pomery upravené sú zák. čl. XLV/1907.

Týmto § 23 zák. č. 244/1922 Sb. z. a n. k uplatneniu tohoto nároku stanovená 6mesačná prepadná lehota — aj keď sa počíta od právoplatného vyriešenia veci administratívnym úradom — v súdenom prípade do podania žaloby uplynula, lebo podľa obsahu pripojených administratívnych spisov rozhodla komisia pre zaopatrenie zamestnancov na veľkom majetku pozemkovom v Prahe rozhodnutím zo dňa 7. novembra 1931 sťažnosť žalobníka zamietla, toto rozhodnutie bolo žalobníkovi — podľa jeho vlastného prednesu — doručené dňa 11. decembra 1931, tento podal však u súdu žalobu až dňa 13. júna 1932.

Nárok žalobníka preto v dôsledku uplynutia prepadnej lehoty, stanovenej § 23 citovaného zákona, zanikol a musela byť dovolacia žiadosť, smerujúca proti žalobe zamietajúcejmu rozsudku odvolacieho súdu, už z tohoto dôvodu zamietnutá bez toho, že by bolo treba zabývať sa skúmaním vecnej opodstatnenosti nároku.

Bankovní úředníci

1111.

I. K tomu, aby úradník pokladaný bol za vedúceho úradníka v smysle odst. 3., čl. XXXIV. zák. č. 54/1932 Sb. z. a n., nevyžaduje sa, aby mal prokúru.

II. Úradník, uvedený v odst. 3. čl. XXXV. zák. č. 54/1932 Sb. z. a n., ktorý vystúpil zo služieb banky na jej výpoveď alebo na vlastnú výpoveď, nemá nároku na smluvnú penziu. Rozh. nejv. soudu z 10. IV. 1935, Rv III 194/35, Úr. sb. 2053.

1112.

Bankovní zákon č. 54/1932 Sb. z. a n. neponecháva prosté libovúli správy podniku otázku prípustnosti sníženi smluvně ujednaných požitků odpočívnych a zaopatřovacích až na míru odpočívnych a zaopatřovacích požitků podle právních předpisů u pensijním pojištění zaměstnanců, nýbrž tomuto snížení musí předcházeti přezkoušení těchto požitků, zda jejich smluvní výměra byla nepřiměřeně vysoká čili nadměrná, a teprve podle výsledku tohoto přezkoušení lze přikročit k jejich snížení. Rozh. nejv. soudu z 16. V. 1935, Rv II 155/35-2, Sb. min. sprav. č. 103.

Zemědělstí zaměstnanci

1113.

Z ustanovení zákona č. 125/1931 Sb. z. a n., o zvýšení dávek pensijního pojištění soukromých zaměstnanců ve vyšších službách, odpovídajícím započtení poloviny nepojištěné doby služební, nemůže zaměstnavatel odvozovati nárok na snížení záväzků, plniti zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém podle §§ 11 a 12 zák. čís. 130/1921 Sb. z. a n. Rozh. nejv. soudu z 2. V. 1935, Rv I 2447/33. Úr. sb. č. 2073.

Závodní výbory

§ 11.

1114.

I. Odvolání jednotlivého podpisu voličů na kandidátní listině jest možné až do okamžiku, kdy byla kandidátní listina připuštěna k volbě a do tohoto okamžiku může jíti o formální vadu, kterou lze opravou odstraniti. P ř i p u š t ě n á kandidátní listina, která nebyla dosud vyložená, může býti odvolána jen podáním podepsaným všemi navrhovateli.

II. Do předepsaného počtu podpisů na kandidátní listině lze včítati podpisy kandidátů příslušné listiny.

III. Mezi formální vady, pro něž může býti kandidátní listina vrácena k opravě, náleží také nedostatečný počet podpisů vzniklý dodatečným odvoláním některého podpisu.

IV. Volební výbor při vrácení kandidátní listiny k opravě pro formální vadu musí nejen uvést vadu, ale také určit lhůtu 24 hodin k provedení opravy. Nález z nejv. spr. soudu z 8. V. 1935, č. 15.656/35.

... výtkami chce zřejmě stížnost dovoditi nezákonnost naříkaného rozhodnutí, které uznalo volbu platnou, ač stěžovateli nebyla dána podle § 10, odst. 2. nař. č. 2/1922 příležitost k doplnění dostatečného počtu podpisů na kandidátní listině, a které zároveň projevilo názor, že stě-

žovatel měl ještě možnost doplnění kandidátní listiny uskutečnit, ač nebyla mu kandidátní listina k doplnění počtu podpisů vůbec vrácena, nýbrž nebyla k volbě připuštěna.

Soud musel dáti stížnosti za pravdu. Podle § 9, odst. 2. nař. č. 2/1922 musí býti kandidátní listiny pro volby do závodního výboru opatřeny podpisy určitého počtu voličů. Vykazuje-li kandidátní listina formální vady, má podle § 10, odst. 2. nař. volební výbor vyzvat zástupce návrhu, aby kandidátní listinu do 24 hodin opravil. Musí tedy volební výbor při vrácení kandidátní listiny k opravě pro formální vadu vyhovět dvěma podmínkám: musí uvést vadu a určit lhůtu 24 hodin k provedení opravy.

Právě tak jako nutno trvati na tom, že vady, pro které je listina vrácena, musí býti výslovně navrhovatelí oznámeny [srov. nález Boh. A 1674/1922*], tak nutno i žádati, aby lhůta k opravě byla určena, neboť jinak by zástupce návrhu nemohl s bezpečností seznati, že je mu ukládána oprava formální vady se sankcí neplatnosti kandidátní listiny, vyslovené v § 12, odst. 2. nař. Formální vady, pro něž může býti listina vrácena k opravě, jsou uvedeny v nařízení pouze příkladmo. Náleží mezi ně i nedostatečný počet podpisů, patrně tudíž také i onen případ, kdy nedostatečný počet podpisů vznikl dodatečným odvoláním některého podpisu. Odvolání jednotlivého podpisu nutno zajisté pokládati za možné až do okamžiku, kdy byla kandidátní listina k volbě připuštěna. Pak by totiž nešlo o formální vadu, kterou lze opravou odstraniti, neboť dopadal by tu předpis § 12, odst. 1. nař., podle něhož může býti kandidátní listina, jež byla sice připuštěna, avšak dosud nevyvěšena či nevyložena, odvolána jen podáním, podepsaným všemi navrhovateli.

V daném případě bylo stěžovateli sděleno předsedou volebního výboru, že někteří voličové, na kandidátní listině jím předložené podepsaní, své podpisy odvolali. Ježto tudíž vykazovala poté kandidátní listina nedostatečný počet podpisů, bylo povinností volebního výboru vyzvati stěžovatele k odstranění této formální vady ve lhůtě 24 hodin. Tomuto předpisu však nebylo učiněno zadost, neboť kandidátní listina stěžovatelova nebyla pro tuto formální vadu k volbě vůbec připuštěna.

Jestliže žalovaný úřad ve svém rozhodnutí uznal postup volebního výboru přes to za správný, pak octl se v rozporu s nař. č. 2/1922, pročť trpí nařikávané rozhodnutí nezákonností ve smyslu § 7 zák. o s. s.

Oporu v zákoně nemá však ani další důvod nařikáného rozhodnutí, uvedený zřejmě jako eventuální, že totiž do předepsaného počtu podpisů na kandidátní listině nelze včítati podpisy kandidátů příslušné listiny; žalovaný úřad spatřuje zákonný předpis, z něhož tento důvod podle jeho mínění vyplývá, v § 20 zák. č. 75/1919, jehož odst. 2. v poslední větě ustanovuje, že podpisů na kandidátní listině musí býti vždy nejméně tolik, co kandidovaných. Než tento právní názor nesrovnává se se zákonem. Volební řád pro volby do závodních výborů nevylučuje nikterak kandidáty samé z práva kandidátní listinu podepsati. Nelze pak ani z účelu příslušných

ustanovení volebního řádu dovoditi, že by z počtu oprávněných voličů, předepsaného v odst. 2. § 9 nař. č. 2/1922, jimiž musí býti kandidátní listina podepsána, měli býti vylučováni navrhovaní kandidáti. Avšak žalovaný úřad nemůže se pro své stanovisko dovolati ani analogie § 20, odst. 2. zákona č. 75/1919. Lze ponechat stranou, zda by pro volby do závodních výborů bylo vůbec možno analogicky používatí jiných zákonů volebních a speciálně i zákona o volbách do obcí, neboť předpis § 20, odst. 2. zákona č. 75/1919 Sb. vykládá si nařikávané rozhodnutí mylně, neboť tento předpis v příčině kvalifikace osob kandidátní listinu podepsavších neklade jiného požadavku, nežli aby na kandidátní listině byli podepsáni voliči v seznámech voličských zapsaní, při čemž nevylučuje nikterak kandidáty samé z práva kandidátní listinu podepsati [srov. Boh. A 309/1920*].

§ 22.

1115.

Zaměstnavatel není povinen vyžádati si souhlasu k propuštění člena závodního výboru, jde-li o propuštění z důvodu § 82 živn. řádu. Člen závodního výboru může se však brániti stížností k rozhodčí komisi, která je pak povinna předeem vyřešiti si prejudiciálně otázku, zda důvod k propuštění podle § 82 živn. řádu byl dán či nikoli. Náležej. spr. soudu z 8. V. 1935, č. 15.657/35.

Podle § 22 zákona o závodních výborech, č. 330/1921, smějí býti členové závodního výboru (a tudíž zajisté i předseda výboru) propuštěni jen se souhlasem rozhodčí komise. Souhlasu toho není však třeba, byl-li člen závodního výboru propuštěn z důvodů, které opravňují zaměstnavatele k okamžitému propuštění podle § 82 živn. řádu z r. 1885 a jiných zákonů, jež v tomto případě nepřicházejí v úvahu. Podle ustálené judikatury tohoto soudu (srovn. na př. nález Boh. A 8533/1930**), nemůže rozhodčí komise, vyřizující stížnost člena závodního výboru pro propuštění z práce, odmítnouti tuto stížnost, stalo-li se propuštění z důvodu § 82 živn. řádu, pro svou nepříslušnost, nýbrž je povinna zjistiti si prejudiciálně, zda důvod k propuštění, opírající se o § 82 živn. řádu, je dán a v kladném případě stížnost meritorně zamítnouti. Zjistí-li však rozhodčí komise, řešíc prejudiciální otázku o důvodech propuštění z titulu § 82 živn. řádu, že takový důvod v konkrétním případě dán nebyl, poskytne stěžovateli ochranu podle § 22 zákona o závodních výborech tím, že prohlásí propuštění za odporující zákonu. Toto stanovisko zastává shodně s judikaturou tohoto soudu i stížnost, pokud ve druhé své námitce vytýká, že rozhodčí komise měla zjistiti, zda důvod k propuštění předsedy závodního výboru podle § 82 živn. řádu byl dán. Již z tohoto pojmání úkolu rozhodčí komise plyne, že náležejí rozhodčí komise musí býti opatřeny takovými důvody, z nichž je patrné, jak rozhodčí komise ke svému konečnému výroku dospěla, zejména musí tudíž náležejí obsahovati vyřešení prejudiciální otázky, neboť jinak nemohla by strana, jež náležením rozhodčí komise se cítí dotčena ve svých právech, proti nálezu náležitě se brániti.

* Boh. A 1674/1922 (nál. nejv. spr. soudu z 20. XI. 1922, č. 13.440, v »Pracovním právu«, roč. II, str. 2). Vrátili volební výbor včas podanou kandidátní listinu pro volby záv. výboru k opravě pro formální vady, jest povinen, aby vady tyto současně zástupci návrhu oznámil.

* Boh. A 309/1920 (nál. nejv. spr. soudu).

** Boh. A 8533 (nál. nejv. spr. soudu z 2. IV. 1930, č. 5410, v »Pracovním právu« č. 93, roč. IX.): Propuštění člena závodního výboru z důvodu § 82 živn. řádu není nezákonné již proto, že nebylo sděleno závodnímu výboru.

V konkrétním případě je nálezkem rozhodčí komise odůvodněn jedině tím, že rozhodčí komise dospěla k názoru, že stížnost předsedy závodního výboru je odůvodněna a že bylo třeba vyžádati si souhlasu rozhodčí komise k propuštění předsedy závodního výboru, při čemž je poukázáno na poznámky k § 22 zákona o závodních výborech ve sbírce »Pracovní právo republiky Československé«, vydané drem Řihou a drem Freudensfeldem. Stížnost pojímá odkaz důvodů nařikánelého rozhodnutí na poznámky v citované publikaci tak, že je míněna poznámka 10. na str. 458., a dovozuje, že k právní větě v této poznámce přišli autoři díla omylem, ježto judikát nejvyššího správního soudu zde citovaný (Boh. A 7475/28) nic podobného neobsahuje.

Soud musel uznati, že odůvodnění nařikánelého nálezu pouhým odkazem na poznámky v určitém literárním díle, jež kromě toho nejsou ani bližze označeny, není dostatečné, což je zajisté vadou řízení.

Avšak tato vada řízení není v daném případě vadou podstatnou ve smyslu § 6 zákona o správním soudě, neboť — jak je ze stížnosti patrné — stěžovatelka pochopila dobře, z jakého právního názoru žalovaný úřad ve svém rozhodnutí vycházel, a ve stížnosti jej vyvrací. Právní náhled žalovaného úřadu, který zejména jasně vyplývá z odvodního spisu úřadem předloženého, že totiž zaměstnavatel je povinen v každém případě vyžádati si souhlasu rozhodčí komise k propuštění člena závodního výboru, tedy i tenkrát, jde-li o propuštění z důvodu § 82 živn. řádu, nelze však srovnati se zákonem. Odst. 2. § 22 zák. č. 330/1921 rozeznává totiž zřetelně, zda jde o případ propuštění člena závodního výboru podle § 82 živn. řádu, či nikoli, při čemž v prvním případě stanoví výslovně, že souhlasu rozhodčí komise k propuštění není třeba. Opačné stanovisko nelze podepřiti ani důvody, jež uvádí Frant. Polák v knize »Dělnické právo československé«, 1931, str. 222, jehož se žalovaný úřad v odvodním spise dovolává. Tím, že propuštění člena závodního výboru z některého důvodu § 82 živn. řádu stane se bez souhlasu rozhodčí komise, nemůže se zaměstnavatel vymknouti kontrole rozhodčí komise, jak se soudí v citovaném spise, neboť člen závodního výboru má vždy možnost podati stížnost k rozhodčí komisi, která je pak povinna — jak bylo již výše vylíčeno — předem vyřešiti si prejudiciálně otázku, zda důvod k propuštění podle § 82 živn. řádu byl dán či nikoli. Je tedy i při tomto výkladu zákona, jak jej zastává nejvyšší správní soud, o ochranu práv členů závodního výboru dostatečně postaráno, ovšem s tím rozdílem, že iniciativa k vyvolání činnosti rozhodčí komise přesunuje se v případě, kdy k propuštění dochází z některého důvodu § 82 živn. řádu, se zaměstnavatelem na závodní výbor nebo na postiženého člena závodního výboru.

Závodní rady

§ 1. 1116.

Rozhodnouti autoritativně spor, zda určitá provozovna tvoří součást horního závodu ve smyslu § 131 o. h. z., na kterou se vztahují předpisy § 1 zák. č. 144/1920 o závodních a revírních radách při hornictví, či má-li povahu samostatného závodu živnostenského, na který se vztahuje zákon č. 330/1921 o závodních výborech, přísluší báňskému hejtmanství v dohodě s úřadem zemským. Nál. nejv. spr. soudu z 18. II. 1935, čís. 520/33, Boh. A 11.740.

§ 19.

1117.

Souhlasu revírní rady podle § 19, bodu 3., věty druhé zák. č. 144/1920 Sb. je třeba při vydání neb změně pracovního řádu pro jednotlivý závod jedině tehdy, byl-li vydán v příslušném revíru pro všechny závody jednotný pracovní řád. Nál. nejv. spr. soudu z 6. II. 1935, č. 11.312/35, Boh. A 11.721. Prejudikatura: Boh. A 8064/29.*)

Na sporu jest otázka, zda souhlasu revírní rady ve smyslu § 19, odst. 1., č. 3., věta druhá zák. z 25. února 1920, č. 144 Sb., jest třeba při změně pracovního řádu také v těch revírech, pro něž neplatí řád jednotný. Touto otázkou zabýval se nss. ve svém nál. Boh. A 8064/29, ve kterém vyslovil, že ke změně pracovního řádu jest třeba souhlasu revírní rady podle druhé věty § 19, odst. 1., bod 3., jenom v těch revírech, pro které platí pracovní řád jednotný.

Že by v revíru, o který tu jde, platil pracovní řád jednotný, stížnost netvrdí, nýbrž naopak dovozuje, že souhlasu revírní rady jest potřebí i ke změně pracovních řádů závodních, nevydaných pro celý revír. V tom však nemohl nss. dáti stížnosti za pravdu.

Přezkoumav znovu podrobně spornou otázku, setrval nss. na názoru vysloveném v nál. Boh. A 8064/29.

Obava ve stížnosti vyslovená, že při tomto výkladu mohla by ingerence revírní rady býti i tehdy, když se vydá jednotný pracovní řád revírní, vyloučena, jestliže se později tento revírní řád pro jednotlivý závod změní, není důvodna, neboť jednotný pracovní řád pro celý revír vydaný nepřestane býti jednotným řádem revírním tím, že se pro jednotlivý závod stanoví pracovní normy odchýlné.

Pokud pak stížnost poukazuje k tomu, že pracovní řád z roku 1926 pro státní báňský podnik příbramský byl sjednán za součinnosti a se souhlasem revírní rady, nemůže tato skutečnost založiti pro revírní radu kompetenci, kterou jí nedává sám zákon.

Teprve ve stížnosti, podané k nss-u, uvádí stěžovatelka, že sporný pracovní řád neplatí pro závod jednotlivý, nýbrž pro celou řadu závodů od sebe oddělených se samostatným provozem, tedy pro celý báňský okrsek, spadající do působnosti revírní rady. Stížnost vytýká jako vadu řízení, že žal. úřad tuto skutečnost nezjistil. Ve svém odvolání však st-lka těchto tvrzení nevedla, takže žal. úřad neměl příčiny konati v tomto směru nějaké šetření. Je proto procesní výřka ve stížnosti vznesená bezdůvodná. Ostatně skutečnost, zda pracovní řád platí pro jeden či několik závodů téhož podnikatele, není právně významná. Rozhoduje jenom to, zda pracovní řád, nyní změněný, byl vydán pro celý revír, což však stížnost netvrdí.

Ochrana trhu práce

§ 2. 1118.

Nárok na osvědčení podle § 2, odst. 2. zák. č. 39/1928 Sb. o ochraně domácího trhu práce mají i osoby, jež, zdržující se nepřetržitě na území Československé republiky, byly před 1. květnem 1923 československými státními občany, avšak tohoto občanství po zmíněném dni pozbyly. Nál. nejv. spr. soudu z 1. III. 1935, č. 22.873/34, Boh. A 11.767.

*) Boh. A 8064 (nál. z 26. VI. 1929, čís. 12.717): O účasti závodních a revírních rad při vydávání pracovních a služebních řádů.

§ 3. 1119.

I. Zaměstnáním podle § 3 zák. č. 39/1928 Sb. jest rozuměti všechny výkony, které převážně vyčerpávají výdělečnou činnost zaměstnancovu, počítajíc v to i bezplatnou činnost přípravnou, i když nejde o služby nebo práce konané na základě poměru služebního. — II. Výdělečnou jest činnost, která je vykonávána za účelem ukonjení nezbytných potřeb životních. Nál. nejv. spr. soudu z 16. V. 1935, č. 16.439/34.

§ 8. 1120.

Strana má za splnění zákonných podmínek právní nárok na udělení povolení zaměstnávat cizince. Nál. nejv. spr. soudu ze 17. V. 1935, č. 15.945/35.

Pracovní soudy

§ 1. 1121.

I. Spory ze služebního poměru trvale ustanovených obecních zřízenců náležejí k příslušnosti pracovních soudů.

II. Příslušnost pracovního soudu je vylučná a nemůže býti změněna ani dohodou stran. Rozh. nejv. soudu z 6. IX. 1935, Rv I 71/34, »Soudcovské listy« č. 1213.

... Zákonem čís. 131/1931 Sb. z. a n. bylo ustanovení § 24 zák. čís. 19/1920 potud změněno, že místo rádných soudů nastoupila nyní příslušnost pracovních soudů (zvláštních oddělení pro spory pracovní) a jen v místech, kde jich není, zachována příslušnost okresních soudů podle § 42 dotčeného zákona (srov. dr. Vážný: Pracovní soudy, str. 26, a 27., a dr. Říha: Pracovní soudy, str. 34.). Tyto spory nebyly podle § 1, odst. 2., zák. č. 131/1931 Sb. z. a n., z příslušnosti pracovních soudů vyloučeny, jako se stalo u sporů zaměstnanců státních a státních podniků pro zvláštní povahu těchto služebních a pracovních poměrů. Krajský soud v Mostě nebyl tudíž věcně příslušný k projednání tohoto sporu (srov. rozh. č. 1292 úř. sbírky*). Tím založen byl zmatek podle § 477, č. 3. c. ř. s., ke kterému bylo dovolacím soudu hleděti z úřadu (§§ 513, 471, č. 7., a 494 c. ř. s.).

Tomu není v souzené věci na závadu, že soud procesní rozhodl o přípustnosti pořadu práva a také o své věcné příslušnosti, zamítнув tyto námitky, vznesené žalovanou stranou, usnesením do rozsudku pojatým, ježto námitky byly odůvodněny toliko tím, že prý je příslušný tu administrativní úřad. Soud procesní zabýval se otázkou příslušnosti jen v rámci vznesené dotčené námitky, nezabýval se však další otázkou, zda se zřetelem k žalobnímu důvodu nebylo tu rozhodnuto o věci, jež podle §§ 1, 2 a 28 zák. čís. 131/1931 Sb. z. a n. patří před pracovní soud. Ježto soud procesní s tohoto hlediska k věci nepřihlížel, byl nejvyšší soud oprávněn a povinen hleděti k dotčené zmatečnosti z moci úřadu.

...Dovolacím soudu bylo řešiti předem otázku, zda byl příslušným k projednání sporu vůbec krajský soud v Mostě, či zda náleželo jej rozhodnouti oddělení pro spory pracovní při okresním soudu v Mostě, jehož příslušnost je vylučná a nemůže býti změněna ani dohodou stran (§ 1,

* Srov. k tomu rozh. nejv. soudu z 9. III. 1935, Rv II 235/33 (v »Pracovním právu«, č. 1028): Služební poměr trvale ustanovených obecních zřízenců je povahy soukromoprávní a náležejí tudíž spory z něho před pracovní soudy.

odst. 1., a § 5, odst. 2., zák. č. 131/1931 Sb. z. a n.).

§ 1. 1122.

K příslušnosti pracovních soudů patří nárok zástupce na provisi jen za předpokladu, že nárok ten vyvěrá z poměru služebního a že tedy zástupce je zaměstnancem firmy. Rozh. nejv. soudu z 12. IV. 1935, Rv II 682/34, Sb. min. sprav. č. 1096.

Podle § 1 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n. jsou pracovní soudy vylučně příslušné rozhodovati o sporech z pracovního, služebního nebo učebního poměru, založeného soukromoprávní smlouvou, vzniklých mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem. Podle § 2 a) jsou pracovní soudy v mezích ustanovení § 1 příslušny rozhodovati zejména ve sporech o mzdu, provisi a jiné služební požitky a odměny. Pod pojem »provisi« spadájí i platy provisních zaměstnanců, zejména v obchodních podnicích, avšak k příslušnosti pracovních soudů patří nárok zástupce na provisi jen za předpokladu, že nárok ten vyvěrá z poměru služebního (pracovního), že tedy zástupce je zaměstnancem firmy jím zastupované, nikoli v případech, kde obchodního zástupce jest pokládati za samostatného podnikatele (srov. rozhodnutí čís. 9617, 13.156 Sb. n. s.*).

§ 1. 1123.

Před pracovní soud nepatří spor o odměnu majitele auta proti jinému autodopravci, který žalobci pouze zadal část dovážky svěřené žalovanému podnikatelem stavby. Rozh. nejv. soudu z 19. I. 1935, R II 625/34/1, »Právník«, str. 622 (roč. 1935).

§ 1 1124.

Žaloba, kterou se domáhá zaměstnanec náhrady škody proti jednomu ze společníků společnosti s ručením omezeným za úraz způsobený žalobci v provozu podniku nedbalostí onoho žalovaného společníka, ustanoveného za prokuristu a pověřeného dozorem na chod závodu v dílnách — patří před soud pracovní. Rozh. nejv. soudu z 24. X. 1935, R II 487/35, »Právník«, str. 623 (roč. 1935).

Žalobkyně domáhá se na žalovaném náhrady škody proto, že dne 31. X. 1932 utrpěla úraz v podniku firmy L. S., kdež byla zaměstnána jako pradelna a žehlířka a že tento úraz zavděl žalovaný, ježto, byv ustanoven, aby v dílně dohlížel na dělníky a na bezpečnostní opatření, zanedbával povinnosti jemu uložené, takže byl odsouzen trestním soudem pro přestupek podle § 335 tr. z. Není o tom sporu, že bylo též zjištěno, že firma L. S., chemická čistírna a velko-

* Váž. obč. 9617 (rozh. z 6. II. 1930, Rv I 1028/29, v »Pracovním právu« čís. 122): Obchodního cestujícího nelze považovati za obchodního pomocníka ve smyslu zákona ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák., měla-li podle úmyslu stran disponovati firma výsledkem jeho práce (zakázkami), nikoliv jeho službami.

Váž. obč. 13.156 (rozh. z 29. XII. 1933, R I 1247/33, v »Pracovním právu« čís. 765, 805, 826): K příslušnosti pracovních soudů patří i spor o nárok obchodního zástupce na provisi, avšak jen za předpokladu, že nárok ten vyvěrá z poměru služebního (pracovního) a že zástupce (agent) jest zaměstnancem firmy jím zastupované, tudíž nikoliv i v případech, kde obchodního zástupce jest považovati za samostatného podnikatele (obchodníka). Zda jde o poměr toho či onoho druhu, záleží na jednotlivostech případu. Pokud jest provisního zástupce považovati nikoliv za zaměstnance určité firmy, nýbrž za samostatného obchodníka.

prádelna, je společností s ručením omezeným, že v době úrazu byla jednatelkou společnosti M. M., že žalovaný J. M., jenž byl společníkem firmy, byl ustanoven prokuristou a pověřen dohledem na chod závodu v dílnách, začež měl slušné 3000 Kč měsíčně, a že tato odměna se měla zúčtovat na kontě výloh.

Podle § 1 zák. čís. 131/1931 Sb. z. a n., jsou pracovní soudy, nehledíc na hodnotu předmětu sporu, výlučně příslušny rozhodovati o sporech z pracovního, služebního nebo učebního poměru, založeného soukromoprávní smlouvou, vzniklých mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, jakož i mezi zaměstnanci téhož zaměstnavatele. V souzené věci tvrdí žalobkyně, že byla poškozena nedbalostí žalovaného, jehož jest pokládati za zaměstnance firmy, v níž byla zaměstnána i žalobkyně, a to v záležitosti žalovanému jako zaměstnanci firmy zvláště svěřené, to jest při obstarávání povinné péče nad osobami služebními úkony zaměstnanými. Jde tudíž o věc, náležející před pracovní soudy.

§ 1. 1125.

Spor advokáta proti jeho klientu o zaplacení odměny a výloh nenáleží před pracovní soud. Rozh. nejv. soudu z 27. IX. 1934, Rv II 718/34 a R II 364/34, Sb. min. sprav. č. 107.

§ 28. 1126.

I. V pracovním sporu o hodnotu vyšší 300 Kč musí odvolání obsahovati odvolací návrh; jeho nedostatek není pouhou vadou formální, kterou by bylo možno napravit podle § 85 c. ř. s. i po uplynutí neprodlužitelné odvolací lhůty.

II. Rozhodnutí, kterým odvolací soud teprve při ústním jednání odmítl odvolání pro nedostatek návrhu v odvolacím spisu, stane se usnesením.
III. Proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo odmítnuto odvolání z rozsudku pracovního soudu, jest rekurs přípustný. Rozh. nejv. soudu z 22. III. 1935, R II 139/35-35, Sb. min. sprav. č. 116.

Jde o rekurs proti usnesení odvolacího soudu ve sporech pracovních, vydanému za řízení odvolacího, jímž bylo odmítnuto žalobcovu odvolání z rozsudku pracovního soudu. Podle judikatury nejvyššího soudu (viz rozh. 12.134, 12.253 Sb. n. s.*) jest takový rekurs pokládati za přípustný, avšak v souzeném případě nelze mu přiznati oprávněnost.

Žalobcovu písemné odvolání obsahovalo jen jeho prohlášení, že se odvolává proti rozsudku pracovního soudu a že žádá o předání sporné záležitosti krajskému soudu v Brně. Ježto odvolání bylo podáno ve sporu o hodnotu vyšší než 300 Kč, platí tu ustanovení §§ 28, odst. 2, 32 a 33 zákona č. 131/1931 Sb. z. a n. Podle § 28, odst. 2, není sice třeba v odvolání uváděti důvody odvolací, ale z toho nelze ještě vyvozovati, že odvolání nemusí obsahovati ani odvolací návrh, to jest prohlášení, jakého rozhodnutí se odvolatel u odvolacího soudu domáhá. V § 33, odst. 1, jest výslovně ustanoveno, že ve sporech uvedených v § 32 se projednává věc před odvolacím soudem znovu v mezích určených návrhy stran v odvolání. Z tohoto zákonného ustanovení vysvitá, že jest nutné, aby byl v odvolání uveden odvolací návrh (tak i Vážný: »Prac. soudy«, str. 54), a že i zákon pokládá odvolací návrh za podstatnou náležitost odvolání, ježto jej činí předpokladem pro nové projednání věci před soudem odvolacím, ježto se má dít i v jeho mezích. Vždyť podle zásady projednací, platné i v řízení ve sporech pracovních, může odvolací soud projednávat jen o tom, co mu bylo stranami navrženo, a z úřadu

může postupovati jen potud, pokud to zákon přikazuje.

Odvolací návrh jest proto i ve sporech pracovních pokládati za věcnou náležitost odvolání a jeho nedostatek není pouhou vadou formální, kterou by bylo lze napravit podle § 85 c. ř. i po uplynutí neprodlužitelné odvolací lhůty stanovené v § 29 zákona č. 131/1931 Sb. z. a n.

Jest ještě zkoumati, zda odvolací soud postupoval správně, odmítnuv odvolání usnesením, ač provedl ústní jednání odvolací. V zákoně č. 131/1931 Sb. z. a n. není předepsáno, v jaké formě má býti vydáno rozhodnutí odvolacího soudu, neobsahuje-li odvolání návrhu odvolacího. Nelze tu sice ani obdobně použítí ustanovení §§ 471, č. 3 a 474, odst. 2, c. ř. s., jež pro odvolací řízení ve sporech pracovních neplatí, ale z povahy věci plyne, že lze tu rozhodnouti usnesením, protože se nerozhoduje o věci samé, nýbrž jen o tom, zda se podané odvolání hodí k tomu, aby o něm bylo odvolacím soudem věcně jednáno.

§ 29. 1127.

V pokračování před pracovním soudem nie je přípustná odpověď na odvolanie odporcu ani pripojenie sa k odvolaniu. Rozh. nejv. soudu ze 17. IV. 1935, Rv IV 71/35, Úr. sb. č. 2063.

Podľa ustanovenia § 29 zák. čís. 131/1931 Sb. z. a n. treba podať odvolanie proti rozsudku pracovného súdu písomne alebo ústne do protokolu u pracovného súdu do 15 dní od doručenia písomného vyhotovenia rozsudku. Po uplynutí odvolacej lehoty predloží pracovný súd spisy odvolaciemu súdu a uvedomí o tom strany. V sporoch o hodnotu vyššiu než 300 Kč prejedná sa vec pred odvolacím súdom znova v medziach určených návrhmi strán v odvolaniach.

Z týchto zákonných ustanovení plynie, že zákon o pracovných súdoch odpoveď odporcu na odvoláciu žiadosť a prípadné pripojenie sa k odvolacej žiadosti nepozná.

Exekuce

1128.

Srazi-li si stát podle § 69 odst. 2. vl. nař. čís. 15/27 Sb. z. a n. a § 150 odst. 2. platového zákona své pohledávky tam vytčené za zaměstnancem (jeho pozůstalými) administrativní cestou ze služebních (zaopatřovacích) platů zaměstnance (jeho pozůstalých), není omezen ustanoveními zákona čís. 314/20 Sb. z. a n. Žádá-li však pro takovou pohledávku o povolení uhrazovací nebo zajišťovací exekuce soudní, platí předpisy omezující soudní exekuci na platy zaměstnanců, tedy i předpisy zákona čís. 314/20 Sb. z. a n. Rozh. nejv. soudu z 3. I. 1935, R II 628/34, Váž. obč. 1106.

1129.

Byla-li navržena exekuce jen na mzdu, nelze do mzdy beze všeho čítati i diety, vyplácené povin-

*) Váž. obč. 12.134 (rozh. z 15. XII. 1932, R I 1050-32, v „Pracovním právu“ čís. 498): I v řízení před pracovními soudy platí o přípustnosti rekursu proti usnesením odvolacího soudu za odvolacího řízení ustanovení § 519 c. ř. s.

Váž. obč. 12.258 (rozh. z 12. I. 1933, R II 502/22, v „Pracovním právu“ čís. 498): Proti usnesení krajského soudu, jímž bylo rozhodnuto o rekursu z usnesení pracovního soudu o námitce jeho věcné nepřislusnosti, jest dovolací rekurs nepřipustný. Podle druhé věty druhého odstavce § 36 zákona čís. 131/1931 Sb. z. a n. jest rekurs k nejvyššímu soudu přípustný jen proti usnesením odvolacího soudu v pracovních sporech, vydaným za odvolacího řízení, a to jen za podmínek § 519 c. ř. s.

němu, pracuje-li jinde, mimo smlouvenou odměnu za práci. Rozh. nejv. soudů z 2. III. 1935, Rv I 630/33, Váž. obč. 14.221.

Žalobce výslovně navrhl jen povolení exekuce na mzdu a tedy na určitý druh služebních platů v § 1 zákona z 15. dubna 1920, čís. 314 Sb. z. a n. ve znění zákona z 2. července 1924, čís. 177 Sb. z. a n. výslovně uvedených. Ke mzdě nelze však beze všeho čítati diety, jež má zaměstnanec, pracuje-li jinde, kromě smlouvené odměny za práci. V těchto dietách bývá totiž ne-li výlučně, tedy aspoň z valné části obsažena i náhrada výloh vzniklých výkonem práce mimo obvyklá působistě a tedy nikoli úplata za práci,

Z rozhodnutí ve věcech sociálně pojišťovacích.

Pensijní pojištění

§ 1.

1130.

I. Pojem prací převážně duševních.

II. Strojník, jehož úkolem jest řízení a obsluha strojů a jenž musí na topiče jež dozíratí proto, aby mu tyto vlastní úkony umožnil, nekona práci převážně duševní. Rozh. nejv. soudů z 23. VI. 1934, Rv II 275/33, Váž. obč. 13.676.

Žalobce se domáhal na svém bývalém zaměstnavateli odškodného placením doživotní renty, počínaje 1. prosincem 1931, na místě pensijních požitků z důvodů, že žalovaný zaměstnavatel nepřihlásil žalujícího zaměstnance k pensijnímu pojištění. Procesní soud první stolice uznal žalobní nárok důvodem po právu. O způsobu žalobcových prací uvedl v důvodech: V čem práce žalobcova spočívala, její manuální a duševní složku popsal soudy svědek inženýr M., státní zkušební komisař parních kotlů, který práci žalobcovu zná z vlastního postřehu, protože ve své úřední funkci navštěvoval žalobce jednou ročně od roku 1919 do roku 1931. Podle tohoto svědectví k manuální složce patří udržování ohně v topeništi, napájení kotle vodou, opravení parního stroje přibrušováním, ztužováním, mazáním, předebrátí válce stroje, spouštění parního kotle. K manuální práci měl žalobce pomocného topiče, který přivádí uhlí, odváží škváry, pomáhá při čištění parního kotle a parního stroje pod žalobcovým dozorem a který pod dozorem žalobcovým konal také práce mazače strojů. Ostatní složky žalobcovy práce byly podle svědectví inženýra M-a duševní. Žalobce zjišťuje na manometru potřebné napětí páry. Zjišťoval stav vody v kotech na dvou vodoznamech. Kontroloval, zda nejsou ucpány a zda správně ukazují, reguloval tah na šoupátku, což vše vyžaduje pozorování. Přesné pozorování vyžaduje produkt hoření, nehledíc k praksi, je k tomu třeba dobrého vnímání, kdy spalování odpovídá co nejlépe hospodárnému využití paliva. Kromě kotle obsluhoval žalobce parní stroj, musel stále pozorovat, je-li k práci způsobilý. Po předebrátí musí být stroj opatrně spouštěn, což vyžaduje velké opatrnosti a odpovědnosti. Strojník pozoruje parní stroj v chodu, zda chod není rušen, zda nejsou nárazy, zda ložiska se nezahřívají, což vše vyžaduje neustálé kontroly. Kdyby nebylo neustálého pozorování, došlo by k poruše, po případě k výbuchu parního kotle. Nedostatečné kontrolování stavu

kteří jediné se jeví býti mzdou. Při výpočtu exekuci podrobené třetiny mzdy nemělo se proto počítati s dietami, při jejichž započtení do mzdy by ovšem mohla býti pohledávka žalobkyně zcela zaplacená. Důsledkem toho bude třeba vyšetřiti, kolik od doručení platebního příkazu žalovanému až do skončení služebního poměru V. mzda V. činila, a to ať zadržaná, ať běžná (sb. n. s. 8761*)] bez ohledu na diety, zda zejména za měsíc prosinec 1928 byla již mzda V-ovi před zabavením aspoň částečně vyplacena, či byla-li celá mzda bez diet za prosinec postižena exekucí. Teprve pak bude možno vypočítati, co se mělo z třetiny mzdy bez diet vyplatiti žalobci.

a tlaku páry přivodilo by poškození parního kotle. Potřeba páry musí býti přizpůsobena chodu a zatížení pracovních strojů v závodě. Je-li velká výkonnost, musí se pára »forsirovat« a zase opačně. Na přiděleného pomocného dělníka musí mít strojník intensivní dozor, hlavně s počátku, než se topič zapracuje. Odvolací soud neuznal žalobní nárok důvodem po právu: Pro žalobce, který byl zaměstnán v závodě žalovaného od 15. dubna 1912 do 31. srpna 1915 a pak od 1. června 1918 do 30. listopadu 1931, přicházejí v úvahu tři zákony o pensijním pojištění, a to císařské nařízení z 25. června 1914, čís. 138 říš. zák., zákon ze dne 5. nora 1920, čís. 89 Sb. z. a n., a zákon ze dne 21. února 1929, čís. 26 Sb. z. a n. § 1, čís. 3. uvedeného císař. nař. stanovil, že pojištěním jsou povinni, kdož podle způsobu svého postavení mají ráz úředníků nebo vykonávají pravidelně převážně duševní služební výkony. Podle § 1, čís. 3., považují se za převážně duševní služební výkony: d) řízení závodů, závodních oddílů nebo obchodních míst, e) vyšší dozor k pracím jiných osob. Podle § 1, odst. (2) a), zák. z 5. února 1920, čís. 89 Sb. z. a n., plativšího od 1. července 1920 do 1. ledna 1929, je pojištěním povinen a podle ustanovení tohoto zákona pojištěni jsou zejména zaměstnanci, kteří vykonávají převážně duševní práce, nebo kteří k pracím jiných osob pravidelně dozírají, jako dílovedoucí, stavbyvedoucí, políři, mistři, dozorcí atd., b) ti v podnikcích, kdož vykonávají kupecké nebo jiné vyšší služby ve smyslu zákona ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák., o obchodních pomocnících. Podle § 1, odst. (1), čís. 4., zák. z 21. února 1929, čís. 26 Sb. z. a n., jsou pojištěni zaměstnanci, kteří vykonávají práce po rozumu zákona o obchodních pomocnících. Rozsah pojistné povinnosti stanovil první odstavec § 1 tak, že rozdělil zaměstnance (zákon čís. 89/20) na dvě skupiny, na pracovníky ruční (manuální), konající výlučně nebo převážně práce fyzické, kteří pensijnímu pojištění nepodléhají, a na všechny ostatní — t. j. právě duševní pracovníky, kteří tomuto pojištění podléhají, a v II. odstavci jen příkladmo uvedl kategorie těchto zaměstnanců, jak shora uvedeno. Práce, které podle zjištění prvního soudu, jež odvolací soud běre za své, konal žalobce, nejsou podle názoru odvolacího soudu takového druhu, že žalobce podléhal pojištění podle shora uvedených zákonů. Povinnosti, jež uvádí svědek ing. M-a, jež prováděl žalobce, jsou vesměs práce, jež musí konati každý zkušební strojník, který samostatně obsluhuje nehybné a lokomobilní parní stroje. Jest přirozeno, že musí práci tu konati opatrně, že musí pozorovati manometr, stav ohně v topeništi a spalování, regulovati tah,

*) Váž. obč. 8761 (rozh. z 7. III. 1929, R I 89/29, v „Pracovním právu“ čís. 85); S hlediska § 1 zákona jest hostejmo, zda jde o služební plat běžný či zadrželý a že se duševní domáhá sporem na svém zaměstnavateli služebního platu již dospělého.

pozorovati, je-li parní stroj k práci způsobilý, kontrolovati, zda se ložiska nezahřívají a zda manometry nejsou ucpány. Vždyť právě proto je předešlána pro strojníky zkouška, aby dovedli s těmito stroji zacházeti. Leč přes to nejde u žalobce o vyšší služby. Žalobce je vyučený kovář, který, jak odvolací soud zjistil, konal práce kovářské a zámečnické na součástkách ke strojům, dělal mnoho manuálních prací, brousil krompáče, opravoval články, vplechovával jícny při výrobě cihel, kul pražce, spojoval prasklé roury od vodovodů a v sušárně opravoval vozy, dělal tudíž zkrátka všechno, co spadá do strojnického oboru, zejména práci zámečnickou a kovářskou, neboť zámečnicka a kováře v cihelně vůbec nebylo. Uváží-li se, že žalovaný ve svém závodě těchto obou nutných řemeslníků vůbec neměl a všechny práce zámečnické a kovářské musil konati žalobce, jest zřejmo, že tyto manuální práce konal ve značném rozsahu. I když vedle těchto prací měl na starosti obsluhu parního kotle a stroje, nelze mluvit o tom, že jeho zaměstnání vyžadovalo převážně duševní činnosti. Vždyť je zjištěno svědectvím Josefa Š-e, zaměstnaného jako topič u žalovaného, že za žalobce, který měl zemáky a louku a zůstal den, dva nebo půl druhého dne doma, obstarával celý chod strojírny za jeho nepřítomnosti tento Š., ačkoliv byl pouhým topičem. Z toho jest zřejmo, že při obsluhování parního kotle a strojů nejde o úkony, které přesahují obor a výši výkonnosti obyčejného topiče. O tom, zda zaměstnanec koná vyšší služby, rozhodují služby, jež skutečně koná. Tak nekoná vyšší služby na příklad strojní mistr v továrně na nábytek, pověřený dozorem na 6 truhlářských strojů a na pomocné dělníky u nich zaměstnané (sb. n. s. čís. 1591), ani dílovedoucí, který vykonává kontrolu práce nad určitým počtem dělníků, radí jim při práci, uvádí do pořádku stroje, když něco vázne a zaznamenává čas ztrávený dělníky, dozoru jeho při práci podléhající (sb. n. s. čís. 4854).*) Žalovaný, jak zjistil odvolací soud z dodatečně jeho přihlášky a dvou výměrů úřadovny A. Všeobecného pensijního ústavu v Brně, přihlásil nejen žalobce, nýbrž i jeho nástupce Ladislava H-a

*) V á ž. o b č. 4854 (rozh. z 31. III. 1925, Rv I 323/25): O tom, zda zaměstnanec koná vyšší služby, nerozhoduje jeho titul, nýbrž služby, jež skutečně koná. »Dílovedoucí«, jenž vykonával kontrolu práce nad určitým počtem dělníků, radil jim při práci, uváděl do pořádku stroje, když něco vázlo a nepřišel-li některý dělník, zastupoval ho v jeho práci a zaznamenával čas ztrávený dělníky jeho dozoru při té které práci — nekonal vyšších služeb.

B o h. A 2977 (rozh. z 12. XII. 1923, č. 21.205): I. Pojem »práce převážně duševní« nelze podle zák. č. 89/1920 vykládati jinak, než jak se vykládá za platnosti dřívějších zákonů o pens. pojištění. — II. Okolnost, že určitá práce vyžaduje neustálé a bedlivé pozornosti, nekvalifikuje práci tu za všech okolností za práci převážně duševní. — III. Podléhá strojní tiskař v textilním závodě pojistné povinnosti pensijní?

B o h. A 2934 (nál. z 1. XII. 1923, č. 17.732): Montéři v továrně na stroje, zaměstnaní tím, že mimo továrnu samostatně stroje ze součástek zhotovených v továrně podle plánů jim daných sestavují a spouštějí, při čemž jim jsou k ruce řemeslníci a pomocní dělníci, nad nimiž mají dozor a jimž práci přikazují, nepodléhají pojistné povinnosti pensijní (zák. č. 89/1920).

B o h. A 3447 (nál. z 5. IV. 1924, č. 2338): Strojníci v důlním podniku nevykonávají převážně duševní práce a nejsou povinni pojištěním po rozumu § 1, odst. 2., lit. a) zák. č. 89/1920.

B o h. A 2942 (nál. z 3. XII. 1923, č. 1514): I. Zaměstnanec továrny, jehož práce záleží v tom, že obsluhuje stroje vyrábějící elektrický proud pro potřebu továrny, nepodléhá pensijní povinnosti pojistné, třebaž provádí též menší opravy na strojích, má k ruce dělníka pro hrubší práce a koná práci »odpovědnou«. — II. Zák. č. 89/1920 nerozumí slovem »dělník« v § 1, odst. 1., jen síly nekvalifikované. — III. § 1, odst. 2., pensijního zák. 89/20, má na mysli osoby, jejichž činnost se v podstatě vyčerpává v tom, že přímo dohlíží k jiným osobám pracujícím.

k pojištění, leč obě přihlášky byly zamítnuty s odůvodněním, že se prohlašují za nepovinné pojištěním podle ustanovení zákona ze dne 21. února 1929, čís. 26 Sb. z. a n., poněvadž jejich služební činnost, převážně manuální, nezakládá pojistnou povinnost podle § 1 uvedeného zákona. Tak rozhodla úřadovna, ač žalovaný uvedl jako povinnosti a zaměstnání vedle zjištěných prací manuálních v prvé řadě obsluhu parního stroje, pouštění, opravy a udržování, dozor a opravy i udržování strojů cihlářských a všech obráběcích, montáže a demontáže jejich, obsluhu, udržování a opravy strojních zařízení parních sušáren. I tato okolnost podporuje odvolací soud v názoru, že žalobce pensijnímu pojištění nepodléhal. Nevztahoval se tudíž na něj zákon o pensijním pojištění a nebylo proto povinností žalovaného, aby žalobce přihlásil k tomuto pojištění. Nestihá žalovaného proto zavinění podle § 1295 obč. zák.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání. Důvody: Jde o to, zda žalobce podléhal povinnému pensijnímu pojištění podle zákonů v napadeném rozsudku správně uvedených. Dovolatel vyvozuje pojišťovací povinnost z toho, že žalobce konal v podniku žalovaného práce převážně duševní a že náležel k osobám dozorčím jmenovaným příkladem v § 1 odst. (1) a) zák. čís. 89/1920 odst. (1) čís. 6 a) zák. č. 26/1929. Podle zjištění nižších soudů konal žalobce službu jako strojník při obsluze parního stroje a všech strojů v cihelně a konal jako takový ony práce, jež jsou v rozsudku procesního soudu první stolice dopodrobna uvedeny a podle nazírání svědka ing. M-a rozříděny v úkony ryze manuální a úkony spíše duševní. Nejvyšší soud schvaluje závěr odvolacího soudu, že celkový ráz žalobcových úkonů není takový, by bylo lze mluvit o činnosti převážně duševní. Lze připustiti, že žalobcovy práce z valné části vyžadovaly neustálé a bedlivé pozornosti, avšak tato okolnost nekvalifikuje ještě žalobcovu práci na práci převážně duševní, neboť i dělník konající práci povahy naprosto fyzické (na př. hodinářský pomocník, dělník zaměstnaný v dílně na jemnou mechaniku) neobejde se, má-li práci konati správně, bez pozornosti, jejíž míra jest podmíněna povahou výrobního procesu. Ani potřebná míra zkušenosti ještě nedodává o sobě činnosti ráz práce převážně duševní, neboť tyto momenty pozornosti a po případě větší obratnosti a zkušenosti mohou býti jen podkladem pro rozřídění pracujících do stupně kvalifikace, avšak nikoli podkladem pro rozlišení práce v podstatě převážně manuální a práce převážně duševní. Vynaložení pozornosti a zkušenosti nabyté dlouhou praxí jest arciž duševním pochodem a tudíž v jistém smyslu činností duševní, avšak tato stránka žalobcovy práce jest právě jen pomůckou a předpokladem k obsluhování stroje, tedy práce manuální, která jest vlastní podstatou zaměstnání strojníka (viz rozh. sb. n. s. Boh. 2977, 2934, 3447*) a j. Dr. J. Gallas, Výklad k zák. o pensijním pojištění, str. 48, 49). Pracemi převážně duševními jsou práce, při kterých podstatná část činnosti záleží v pochodech myšlenkových, které potřebují vnějšího písemného nebo ústního výrazu (příkazu, dispoice, prohlášení, záznamu a pod.) jen proto, aby se mohly státi zřejmými, nebo práce, při nichž podstatná činnost záleží v tvoření vlastních úsudků. Tyto předpoklady nejsou u strojníka dány tím, že musí pozorovati manometr, stav ohně v topeništi a spalování, regulovati tah, pozorovati, je-li parní stroj k práci způsobilý, kontrolovati, zda se ložiska nezahřívají a zda manometry nejsou ucpány a pod. — neboť jde tu o úkony, při nichž zaměst-

nanec prostými smysly získává skutkové poznatky, je zpracovává a uspořádá v určité závěry, jimiž fyzický pracovní výkon — třeba za pomoci odborných znalostí — je podmíněn a řízen, a i dělník konající práci povahy naprosto fyzické, má-li ji konati rozumně, neobejde se bez určitých činností myšlenkových, které řídí jeho fyzickou práci. Hledí-li se k věci s tohoto stanoviska, jest opodstatněn závěr, že duševní stránka žalobcových prací nebyla ani co do kvantity, ani co do kvality takového rázu, aby jeho práce mohla býti uznána za práci převážně duševní. Ze skutečnosti, že žalobce měl přiděleného topiče, jemuž dával rozkazy a nad jehož prací dozíral, nelze vyvozovati pojistnou povinnost žalobcovu, neboť osobami dozorčími jsou jen zaměstnanci, jichž činnost se v podstatě vyčerpává v tom, že přímo dozírají k jiných osobám pracujícím, a přičiňují se o to, by práce jim svěřené vykonávali tak, jak se podle poměru případu konati mají, jako na př. dílovedoucí, mistři a pod. (Boh. č. 2942/23.)* O těchto předpokladech nelze však mluviti u žalobce, jehož úkolem bylo řízení a obsluha strojů a jenž musil na topiče jen dozíratí proto, aby mu tyto vlastní úkony umožnil. Na tom, jaké měl žalobce odborné vzdělání a zkoušky, jak byl placen, zda mu byla poskytnuta periodická remunerace a pod., nesejde a příslušné vývody dovolatelovy mohly zůstatí bez povšimnutí.

§ 1. 1131.

Činnost, jejíž esenciale je tvoření logických úsudků, lze hodnotiti jako činnost převážně duševní ve smyslu § 1 bod 3 cís. nař. č. 138/1914 ř. z. Nál. nejv. spr. soudu z 19. X. 1934, č. 19.435, Boh. A 11489.

Jest nesporno, že podstatou činnosti Stanislava M. bylo kontrolování dělových hlavni a jejich součástí, tedy výrobků hotových, pomocí různých přístrojů a měřidel co do rozměrů, vrtání, tažení, broušení a tvrdosti materiálu. Neběželo o pouhé zjišťování rozměrů, o mechanické měření nebo o pouhé operace početní, tyto úkony nebyly vlastním účelem zaměstnání M-ova, účelem tím bylo tvoření logických úsudků o tom, zda výrobek není po stránce přesně předepsané vadný. Esenciale činnosti, kterou M. vyvíjel, bylo tedy tvoření úsudků. Úkolem M-ovým bylo výrobky dle určitých zásad zkoumati, uplatňovati při zkoumání tom své v oboru tom nabyté znalosti a zkušenosti a utvořiti si tak, jednak z toho, co právě, zkoumaje výrobek, zjistil, jednak z toho, co mu na základě jeho odborných znalostí a zkušeností již je známo, úsudek o tom, je-li výrobek po stránce přesně požadované bezvadný čili nic. Úřadem zjištěná podstata jeho činnosti záležela tedy v tom, že kontroluje bezvadnost a přesnost výrobků jemu odevzdaných na podkladě nabytých vědomostí a zkušeností, jednak pouhými smysly, jednak měřicími přístroji a pomůckami, dospíval k určitým poznatkům, na základě nichž pak si tvořil závěr, zda výrobek jest zhotoven dle daných směrnic. Tato jeho činnost vyžadovala tedy tvoření logických úsudků a byla proto činností duševní.

§ 2. 1132.

Členové lázeňského orchestru nejsou vyňati z pensijní povinnosti pojistné již proto, že jsou pensionovanými státními zaměstnanci. Nález nejv. spr. soudu z 29. IX. 1934, č. 9161/32, Boh. A 11.449.

Stížnost hájí shodně s vývody odvolání názor, že hudebníci, o které tu jde, jsou vyňati z pen-

sijní povinnosti podle § 2 bodu 4 pens. zák., ježto jsou státními pensisty a požívají pense, převyšující příjem plynoucí jim z jejich vedlejšího zaměstnání, a dovozuje, že cit. předpis nerozlišuje mezi aktivními a pensionovanými státními zaměstnanci, takže výlučka z pensijní povinnosti se vztahuje, jsou-li splněny i ostatní předpoklady, též na státní zaměstnance pensisty.

Tu jest však stížnost na omylu. Cit. ustanovení mluví výslovně o zaměstnancích státu atd., jimiž jest však rozuměti jen osoby v aktivním poměru služebním, jak jest ostatně patrné i z dalšího doslovu zákona, jenž okruh zaměstnanců, vyňatých z pojistné povinnosti, determinuje podmínkou, »mají-li normální, t. j. s místem jimi zastávaným spojené a dostatečně zabezpečené pensijní nároky«. Nemůže se proto st-čka tohoto ustanovení právem dovolávati, když jest nesporno, že dotyční hudebníci nejsou již aktivními zaměstnanci státu, jak již také vysloveno v nál. Boh. A 11.135/34.*) Pokud se stížnost dovolává nál. Boh. A 7563/28,*) přehlíží, že se netýká pensijního pojištění, nýbrž pojištění nemocenského, a nemůže proto z něho nic ve prospěch svého stanoviska vyvozovati.

Pokud stížnost v právě vyřízené námitce také uvádí, že roční pense hudebníků — až na kapelníka Josefa O. — značně přesahuje roční příjem, plynoucí z tohoto jejich vedlejšího a příležitostného zaměstnání, nutno za to míti, že tím míří na ustanovení § 2 bodu 2 pens. zák. Nss však již častěji a zejména i ve shora cit. nál. vyslovil právní názor, že pobírání pense z dřívějšího pensionováním zaniklého povolání není příjmem z výdělečné činnosti a nedopadá proto na daný případ výlučka z pensijní pojistné povinnosti v § 2 bodu 2 uvedená.

§ 4. 1133.

Má-li zaměstnanec podléhající pensijnímu pojištění požitky toliko po část roku, jest pro zařazení do tříd služného podle § 4, odst. 3 zák. č. 26/1929 Sb. rozhodnou částka, rovnající se 12násobku skutečného měsíčního požitku. Nález nejv. spr. soudu z 29. IX. 1934, č. 9161/32, Boh. A 11.449.

Podle § 4, odst. 1 pens. zák. zařadí se pojištěnci k účelu pojištění podle svých ročních služebních požitků do 11 tříd služného, které v dalším jsou podle výše ročního služného stanoveny. Odst. 2 normuje, co jest zahrnouti do služebních požitků a odst. 3 ve větě první určuje, že pevné požitky jest stanoviti částkou vypočtenou pro celý rok. Z těchto předpisů se podává, že základem pro zařazení toho kterého zaměstnance jsou zásadně jeho roční požitky. O výši jejich nebude pravidelně sporu, je-li zaměstnanec zaměstnán po celý rok. Je-li však zaměstnán toliko po určitou část roku, jest na tento případ pamatováno v odst. 3 první větě, kde se praví, že pevné požitky jest stanoviti částkou vypočte-

*) Boh. A 11.135 (nál. z 13. III. 1934 č. 4434, v »Prac. právu«, roč. XIII., č. 717, 810): I. Ustanovení § 2 č. 4 zák. č. 26/1929 Sb., podle něhož z pojistné povinnosti pensijní jsou vyňati zaměstnanci státu, nevztahuje se na státní zaměstnance pensisty. — II. Pobírání pense z dřívějšího státního zaměstnání není hlavní výdělkovou činností ve smyslu § 2 č. 2 zák. č. 26/1929 Sb. o pensijním pojištění.

Boh. A 7563 (nál. z 20. XI. 1928 č. 10.942/27, v »Prac. právu«, roč. VIII., str. 45): Provozuje-li osoba, mající doživotní důchod z dřívějšího služebního poměru (pensisty), nějaké zaměstnání námezdní, lze toto zaměstnání kvalifikovati jako vedlejší ve smyslu § 2, odst. 1, zák. č. 221/24, je-li zaměstnání to při srovnání s celkovou hospodářskou a sociální situací osoby té podružným.

nou na celý rok. Tím zákon dává zřejmě najevo, že za roční požitky nelze bráti požitky, které zaměstnanec v celku skutečně v onom roce obdržel, poněvadž by pak neslo o »vypočtenou« částku, nýbrž že základem má být částka teprve »vypočtená« pro celý rok, tedy požitky fiktivní, a sice ty požitky, které by byl zaměstnanec v celém roce pobíral, kdyby po tuto dobu byl býval za stejných platových podmínek zaměstnán.

§ 5. 1134.

Zaměstnaný nemá proti zaměstnavateli nárok na náhradu škody, ježto jí včas nepřihlásil k pensijnímu pojištění, nepříslušel-li jí podle zákona nárok na výbavné, ani tehdy, kdyby byla včas přihlášená k pensijnímu pojištění. Lhostejno, že podle praxe Všeobecného pensijního ústavu by se jí bylo dostalo výbavného, kdyby jí byl zaměstnavatel včas přihlásil k pensijnímu pojištění. Rozh. nejv. soudu z 15. XI. 1934, Rv I 361/31. Váž. obč. 13.939.

§ 5. 1135.

Promlčecí lhůta podle § 1489 obč. zák. počíná teprve skutečnou znalostí rozsahu škody, a to tak, že vystačí k podání řádné a odůvodněné žaloby; pohou možnost vědomosti nelze klásti na roveň skutečné znalosti. Žalobce, který pokládal svůj úraz za podnikový, mohl teprve z rozsudku pojišťovacího soudu, vydaného o žalobě proti Všeobecnému pensijnímu ústavu na invalidní důchod a vyslovujícího, že nejde o podnikový úraz, pro který by měl žalobce nárok na invalidní důchod, nehledíc na příspěvkové měsíce, seznati, že musí se tudíž domáhati náhrady škody na zaměstnavateli z důvodů opominutého přihlášení. Rozh. nejv. soudu z 24. XI. 1934, Rv I 2109/34-1, Sb. min. sprav. č. 80.

Podle stálé judikatury nejvyššího soudu počíná se promlčecí lhůta § 1489 obč. zák. teprve skutečnou znalostí rozsahu škody, a to znalostí též úplnou a bezpečnou, že vystačí k podání řádné odůvodněné žaloby (§ 178, 226 c. ř. s.); pouhou možnost vědomosti nelze klásti na roveň skutečné znalosti (sb. n. s. č. 9755, 6860, 5409 a j.*). V rozhodnutí ve sb. n. s. č. 11.136**) dovedl nejvyšší soud, že promlčecí nároky zaměstnanec proti zaměstnavateli na náhradu škody, když jím nebyl včas přihlášen k pensijnímu pojištění, počíná teprve doručením výměru pensijního ústavu o vyměření pensijního důchodu, po případě teprve rozhodnutím o posledním použitím oprávněném prostředku. Podle zjištění nižších soudů utrpěl žalobce dne 25. srpna 1926 úraz v závodě žalovaného, při němž mu soukenná vlákna a prach vletly do očí; z toho se vyvinula oční choroba, následkem kteréž žalobce oslepl na pravé oko a zraková ostrost levého oka byla značně oslabena, takže se žalobce stal nezpůsobilým k výdělků.

Žalobce pokládá uvedený úraz za podnikový úraz ve smyslu § 5 zákona ze dne 28. prosince 1887, č. 1 ř. z. z roku 1888 a § 5, odst. 3 zákona č. 89/1920 Sb. z. a n. domáhal se podáním ze dne 14. srpna 1928 na Všeobecném pensijním ústavě v Praze invalidního důchodu. Výměrem úřadovny II tohoto ústavu ze dne 7. prosince 1928, č. 74.893-R, byla jeho žádost zamítnuta a v důvodech uvedeno, že v této věci nejde o podnikový

*) Váž. o b. č. 9755 (rozh. z 21. III. 1930, Rv I 1127/29): Tříletá promlčecí lhůta § 1489 obč. zák. počíná znalostí škody a škůdce tak úplnou a bezpečnou, že vystačí k podání žaloby.

Váž. o b. č. 6860 (rozh. z 2. III. 1927, Rv I 695/26): Tříletá promlčecí lhůta § 1489 obč. zák. počíná teprve skutečnou znalostí škody i osoby škůdce a nezáleží na tom, že poškozený zavinil opožděné opatření posudku o škodě.

úraz a že žalobce v době od 1. března 1922 do 31. října 1926 nabyl v pensijním pojištění jen 56 příspěvkových měsíců. Žalobce podal pak žalobu u pojišťovacího soudu v Praze, jež byla zamítnuta rozsudkem tohoto soudu ze dne 19. ledna 1932, č. j. Op II 37/29-16 a pravoplatně potvrzujícím rozsudkem vrchního pojišťovacího soudu v Praze ze dne 27. června 1932, č. j. Cpo 283/32-2 a teprve z tohoto rozsudku mohl žalobce spolehlivě seznati, že záleží na době příspěvkových měsíců, pokud se týče na tom, kdy ho zaměstnavatel přihlásil k pensijnímu pojištění, poněvadž nejde o podnikový úraz, pro kterýž by měl žalobce nárok na invalidní důchod, nehledíc na příspěvkové měsíce. Kdyby byl žalobcův úraz býval uznán za podnikový úraz, nebyla by mu povstala škoda tím, že zaměstnavatel ho včas nepřihlásil k pensijnímu pojištění, a nemohl by se tudíž na něm domáhati náhrady škody z důvodů opominutého přihlášení, ježto podle § 5, odst. 3 zák. č. 89/1920 Sb. z. a n., nastane-li nezpůsobilost pojištěnce před uplynutím doby čekací následkem podnikového úrazu, považuje se čekací doba 120 příspěvkových měsíců za dokonanou (§ 8, odst. 4) a pojištěnec má pak nárok na invalidní důchod podle § 8 zákona.

Téhož nároku jako nynější žalobou domáhal se žalobce na žalovaném již žalobou podanou dne 27. března 1931 pod č. j. Ck I 81/31 u krajského soudu v Litoměřicích, která byla však usnesením uvedeného krajského soudu ze dne 8. září 1933, č. j. Ck I 81/31-16 a pravoplatně usnesením vrchního soudu v Praze ze dne 24. října 1933, č. j. R VII 193/33 odmítnuta pro věcnou nepřislusnost dovolávaného soudu. Usnesení vrchního soudu bylo stranám doručeno teprve po 25. listopadu 1933 (soud první stolice nařídil doručení teprve dne 24. listopadu 1933) a ježto nynější žaloba byla podána dne 20. prosince 1933, tedy v třicetidenní lhůtě § 232 c. ř. s. ve znění čl. II, č. 4 zák. č. 23/1928 Sb. z. a n., jest promlčecí lhůtu počítati do dne podání žaloby Ck I 81/31 (t. j. do 27. března 1931).

Je tedy patrné, že promlčecí lhůta § 1489 obč. zák. v době podání nynější žaloby ještě neuplynula od rozhodnutí o posledním oprávněném prostředku, ani že by neuplynula ani tehdy, kdyby se počítal její počátek již od doručení výměru pensijního ústavu ze dne 7. prosince 1928, ježto — jak dovozeno — nesejde na tom, kdy žalobce se stal invalidním, ani kdy se dověděl o své invaliditě (jak mylně má za to odvolací soud), nýbrž záleží jedině na tom, kdy žalobce skutečně zvěděl o rozsahu škody a důvodu jejím, že mu totiž byla způsobena opominutým přihlášením k pensijnímu pojištění.

§ 5. 1136.

Zaměstnavatel, byť i pověřil přihlašováním zaměstnanců k pensijnímu pojištění některého ze svých úředníků, zůstává jedině práv pojištěncům z náhrady škody způsobené jim porušením přihlašovací povinnosti, (§ 1295, odst. 1 obč. zák.) Rozh. nejv. soudu z 1. III. 1935, Rv II 83/35, Sb. min. sprav. 1827.

Podle zvláštních předpisů zák. o pens. pojištění je zaměstnavatel povinen přihlásiti zaměstnance, vstupujícího u něho do zaměstnání podro-

Váž. o b. č. 5409 (rozh. z 29. X. 1925, Rv II 379/25): By mohla počítati promlčecí lhůta § 1489 obč. zák., musí být znalost škody taková, by vystačila k podání žaloby.

**) Váž. o b. č. 11.136 (rozh. z 31. X. 1931, Rv II 30/31, v »Prac. právu«, roč. XI., č. 311): Promlčení nároku zaměstnanec proti zaměstnavateli na náhradu škody, an jím nebyl včas přihlášen k pensijnímu pojištění, počíná se teprve doručením výměru pensijního ústavu o vyměření pensijního důchodu.

beného pojištění povinnosti, u příslušného nositele pojištění (§ 5, odst. 1. zák. č. 26/1929 Sb. z. a n.) a že zaměstnavatelem je osoba fyzická i právnická, na jejíž vrub jsou vykonávány služby zaměstnanců uvedených v § 1 dotčeného zákona. Zaměstnavatel může ovšem pověřiti některého ze svých úředníků podáváním přihlášek podle § 5, vedením mzdových záznamů (§ 6 a násl.) a prováděním srážek částí pojistného připadajících na pojištěnce se služného (§ 68 zák.). Učiní-li tak, jest osoba pověřená trestně odpovědná za nesprávné provedení úkolů jí svěřených (§ 171 zák.) a příslušné přestupky trestají správní úřady (§ 182 zák.). Těmito předpisy nebylo však nic změněno na civilně-právních předpokladech pro náhradu škody (§ 1295, odst. 1 obč. zák.). Ohlašovací povinnost uložil zákon o pensijním pojištění toliko zaměstnavateli a zaměstnavatelka žalobkyně byla již v jiném sporu pravoplatně odsouzena (Cpr I 13/33). Hrozí-li zákon trestem úředníku, který ohlašovací povinnost zaměstnavatelem naň přednesenou řádně neplnil, jde tu o pořádkový trest, mající zajistiti řádné splnění zaměstnavatelových povinností v zájmu správného provedení tohoto oboru sociálního pojištění, avšak zákon neukládá ani podpírné ohlašovací povinnosti úředníkům zaměstnavatelovým a tito nejsou právi pojištěncům z náhrady škody, vzniklé porušením této ohlašovací povinnosti.

Úrazové pojištění

§ 46.

1137.

I. Za podnikatele ve smyslu § 46 zákona o úrazovém pojištění dělnickém jest pokládati jen toho, na jehož účet (risiko) se děje provoz. Lhostejno, kým byl číšník přihlášen k úrazovému pojištění, u koho byl přihlášen, u koho byl v době úrazu zaměstnán a kým mu byla vyplácena mzda.

II. O tom, koho jest považovati za podnikatele ve smyslu § 46 úraz. zák., rozhoduje soud, nikoliv úrazová pojišťovna. Rozh. nejv. soudu z 24. XI. 1934, Rv I 10/33, Váž. obč. 13.977.

V tomto období sporu jde jen o otázku, zda žalovaná byla proti žalobci v době jeho úrazu podnikatelem ve smyslu § 46 úraz. zákona. Jak z poukazu § 45 zákona na § 11 jest patrné, je pojem podnikatele v §§ 45 a 46 cit. zák. totožný s pojmem podnikatele podle § 11. Podle odst. (1) tohoto paragrafu pokládá se za podnikatele ten, na jehož účet se provoz děje. Je tedy podnikatelem ten, koho postihuje hospodářské riziko podniku (rozh. č. 6.538 Sb. n. s.)*) Tato zásada neoznala změny v odst. (2) § 11 cit. zákona, nýbrž byla tam jen blíže provedena pro obor stavebních podniků (§ 1, odst. (2) úr. zák.). Při provádění stavebních prací bývá zpravidla zúčastněno několik živnostníků, jejichž podniky podléhají úrazovému pojištění podle § 1, odst. (2) úr. zák. Pro takové případy stanoví zákon v § 11, odst. (2) úr. zák., že každý z těchto živnostníků, který na stavbě provádí práce na vlastní účet (risiko), je samostatným podnikatelem. Předpokladem je tedy i tu, aby živnostník na stavbě

prováděl práce na vlastní účet. Stavební společnost v K. podle zjištění soudů nižších nepřevzala provedení stavebních prací v podniku žalované, nýbrž jen propůjčila jí několik svých dělníků k pracím, jež si žalovaná jinak svými vlastními pracovními silami a pod vlastním vedením a odpovědností ve své továrně prováděla. Hospodářské riziko těchto prací nesla žalovaná a nikoliv Stavební společnost, jež na práce ty neměla žádného vlivu. Právem proto vyslovil odvolací soud, že za podnikatele prací, při nichž se žalobci přihodil úraz, pokládat jest podle §§ 11 a 46 úr. zák. žalovanou. Ježto pokládati jest za podnikatele jen toho, na čí účet (risiko) se provoz děje, je nerozhodno, kým byl dotčený dělník k úrazovému pojištění přihlášen, u koho byl v době úrazu zaměstnán a kým mu byla vyplácena mzda. Soud ovšem je vázán rozhodnutím úrazové pojišťovny, že jde o úraz podnikový, tato však nerozhoduje o tom, koho jest pokládati za podnikatele ve smyslu § 46 úr. zák., nýbrž rozhodování o tom přísluší soudu.

1138.

§ 82 zák., čl. XIX. § 1907, platí aj pre zamestnancov bankských podnikov a pre zamestnancov štátnych podnikov. Rozh. nejv. soudu z 23. II. 1934, R IV 47/34, »Právní obzor« č. 1603.

Súd prvej stolice sporu prekážajúcej námietke podľa § 180, bod 2 Osp., vyhovel a spor zastavil. Dôvody: Žalobkyně domáha se žalobou placení renty z toho důvodu, že její manžel, zaměstnaný ve státních solných dolech, utrpěl při této práci smrtelný úraz, čímž žalobkyně byla zbavena živitele. Žalovaný erár vznesl sporu překážející námítku podle § 180, č. 2 Osp., uváděje, že rozhodnutí tohoto sporu musí předcházeti řízení trestní. — Ze žaloby je zřejmo, že zemřelý manžel žalobkyně byl povinně pojištěn podle zákona čl. XIX:1907 a že žalobkyně dostává od úrazové pojišťovny a bratislavské pokladny měsíční rentu 200 Kč. Žalobkyně je zřejmě tedy pozůstalou po pojištěnci podle § 72 zák. čl. XIX:1907. Podle § 82 cit. zák. čl. mohou pozůstalí po pojištěnci proti zaměstnavateli uplatňovati nárok na náhradu škody jen tehdy, bylo-li pravoplatným rozsudkem trestního soudu zjištěno, že dotčený zaměstnavatel přivodil úraz úmyslně nebo z nebalosti. Žalující strana sice tvrdí, že trestní řízení bylo zahájeno, avšak přiznává, že není dosud skončeno. Nemůže tudíž žalující strana předložit pravoplatný trestní rozsudek, jak to žádá § 82 cit. zákona. Z uvedeného je zřejmo, že jsou dány podmínky, aby bylo vyhověno sporu překážející námítky, vznesené podle § 180, č. 2 Osp.

Rekurzný súd sporu prekážajúcu námietku zamietol.

Najvyšší súd rekurzu vyhovel, usnesenie rekurzného súdu zmenil a obnovil usnesenie prvého súdu.

Dôvody: Žalobkyňa se neprávom dovoláva zásadného rozhodnutia č. 182, lebo postavení zamestnancov bankských podnikov, pokiaľ ide o úrazové poistenie, prestalo na základe §§ 2 a 21 vlád. nar. č. 199/22.

Preto treba pre tento prípad použiť ustanovenie § 82 zák. č. XIX:1907.

Rekurzný súd nesprávne vykladá tento zákon, majúc za to, že žalobkyňa je oprávnená aj bez pravoplatného trestného rozsudku nastúpiť cestu sporu, pretože žalovanou stranou je československý štát, ktorý trestný čin nemôže spáchať a preto že nemožno v trestnom pokračovaní zistiť trestnú neopatrnosť, zavinišiu úraz.

* Váž. obč. 6.538 (rozh. z 1. XII. 1926, Rv II 654/26): Podnikatelem podle § 11 zákona jest osoba, jež nese riziko hospodářské výroby a již tudíž připadá i podnikatelský zisk. Podnikatelem pískoviště jest ten, komu pískoviště patří, a jenž na něm svými zřízenci na svůj účet provádí práce, třebaž mu byli třetí osobou dodáváni dělníci, touto osobou najati a placeni, začož majitel pískoviště platil one třetí osobě paušální odměnu za den a hlavu dělníka. Zaměstnanci v podniku podrobeném úrazovému pojištění podléhají úrazovému pojištění již důsledkem tohoto svého zaměstnání bez ohledu na to, jaký jest jeho smluvní podklad.

Právna osoba prevodzuje podniky svojimi zamestnancami a je za ich zavinenie hmotneprávne zodpovedná. Žalujúca strana uviedla, že orgány žalovanej strany sa dopustily trestného skutku a povinnosť žalovanej strany v smysle žaloby môže byť založená len, keď bude (podľa predpisu § 82 zák., čl. XIX § 1907) zistené, že orgány, za ktoré je zodpovedná, dopustily sa trestného skutku.

Z týchto dôvodov bolo usnesenie rekurzného súdu zmenené a obnovené zákonu vyhovujúce usnesenie súdu prvej stolice.

1139.

Má-li hospodárska čelad' v prípade úrazu oddržať podporu, je treba zápisu do rejstříku a včasného zaplattenia príspevku. Nález nejv. spr. soudu z 5. IX. 1934, č. 16.509, Boh. A 11.400.

Nie je sporu o tom, že v danom prípade uplatňuje sť-I, čo hospodársky zamestnanec, proti Slovenskej pokladnici pre zemedelských robotníkov v Bratislave nárok na úrazovú podporu a že riešenie tejto otázky má sa posudzovať podľa ustanovenia zák. čl. XVI:1900, zák. čl. XIV:1902 a prevádzajúceho nar. býv. uh. min. orby, č. 1500 z r. 1912.

Predpis § 8 zák. čl. XVI/1900 stanoví, že zamestnávateľ je povinný za každého svojho hospodárskeho sluhu zaplatiť do pokladnice vopred ročne 120 hal., ktorý príspevok činí podľa nar. zo dňa 27. júla 1920, č. 45 Úradných novin, 15 Kč. Tento predpis § 8 cit. zák. bol však nar. č. 1500 z r. 1912 v § 6, odst. 2. a 3., prevedený v ten smysel, že zamestnávateľ je povinný zaplatiť príspevok stanovený na základe všeobecného súpisu bez každého vyzvania do 1. apríla obecnému predstavenstvu. V smysle § 23 zák. čl. XVI/1900, oddrží hospodárska čelad' v prípade úrazu podporu v § 9 cit. nar. uvedenú, bola-li čelad' dľa predpisu zapísaná do rejstříku A a zaplatil-li za ňu skutočne zamestnávateľ príspevky dľa splatnosti stanovené v predchádzajúcom odstavci, alebo síce pozdejšie, avšak aspoň 30 dní pred nastalým úrazom, ináč čelad' nepatrí medzi členov pokladne.

Z toho plynie, že ustanovenie § 6 nar. č. 1500 z r. 1912 umožnilo účasť na úrazovom poistení i v prípadoch, kde zákon, stanoviaci ročné zapravenie príspevkov vopred, možnosti takej nedával, a to tým, že prehlasuje za poistených hospodárskych delníkov i tenkrát, keď príspevok bol zaplattený aspoň do 1. apríla, lebo po tomto dni najpozdejšie 30 dní pred úrazom. Z ustanovení svrchu citovaných je ďalej patrné, že, má-li hospodárska čelad' v prípade úrazu oddržať podporu, musia byť splnené dva predpoklady, a to: 1. zápis do rejstříku a 2. včasné zaplattenie príspevku.

Podľa dôvodov napadnutého rozhodnutia žal. úrad v postupe inštančnom nepriznal sť-ľovi nárok na úrazovú podporu preto, lebo zistil, že zo svrchu uvedených zákonných predpokladov ani jeden nebol splnený, a to: pokiaľ ide o predpoklad uvedený sub 1. preto, že nedalo sa zistiť, kedy bol popis prevedený, že ale súdiac dľa doby vyvesenia, prevedený bol súpis na rok 1928 až v r. 1929, avšak dľa predpisov má sa popis previesť v XI. mesiaci predchádzajúceho roku, z čoho je zrejmé, že popis dľa predpisu prevedený nebol — a pokiaľ ide o predpoklad uvedený sub 2. preto, že dľa deníku zaplatil zamestnávateľ poistný príspevok za sť-ľe až dňa 2. augusta 1929, tedy viac ako rok po predpísanej lehote.

Sť-I brojac vo sťažnosti proti týmto dôvodom

napadnutého rozhodnutia vytýka, že žal. úrad neprávne a mylne zistil, že k uznaniu nároku na úrazovú podporu zákonom vyžadované vyševedené dva predpoklady neboli v danom prípade splnené; pokiaľ ide o predpoklad svrchu sub 2. uvedený, vytýka sťažnosť, že žal. úrad neprávom zistil, že tento predpoklad nebol tu splnený vraj preto, lebo že na poistenke vzťahujúcej sa na zaplattenie príspevku není uvedený dátum, a že preto poistenka pri riešení daného sporu nemá významu; sťažnosť dovodzuje, že poistenku tu vydal adm. úrad a že tak za nedostatky tej je zodpovedný úrad zmienenej poisťovne túto poistenku vystavivši, že nelzá ale z toho vyvodit' v neprospech sť-Ia žiadan záver.

Avšak túto namietku sťažnosti uznal Nss. ako odporujúcu obsahu napadnutého rozhodnutia bezdôvodnou, pretože, ako je to patrné z dotyčnej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, žal. úrad nezistil ten fakt, že príspevok bol zaplattený až 2. augusta 1929, tedy dávno po uplynutí zákonom stanovenej lehoty, v základe nejakej poistenky, ale zistil tento skutok z dotyčného deníka. Že by ale podľa dôkazu tohoto deníka onen príspevok nebol býval zaplattený až 2. augusta 1929 a tedy dávno po uplynutí zákonom stanovenej lehoty, resp. že by z onej poistenky, ktorej sa vo správnom pokračovaní čo dôkazu dovoľával zamestnávateľ sť-ľov, bolo lzá bezpečne zistiť, že príspevok ten bol zaplattený ešte v lehote zákonom stanovenej, sťažnosť netvrdí (§ 18 zák. o ss.). Za tohoto stavu veci musí Nss. vychádzať z toho, že žal. úrad právom vyslovil, že v danom prípade není splnený zákonom vyžadovaný a svrchu sub 2. uvedený predpoklad pre uznanie sť-ľovho nároku na úrazovú podporu.

Léčebný fond

1140.

Je státní úředník povinen nahraditi léčebné výlohy za své léčení ve veřejné nemocnici? Nález nejv. spr. soudu z 16. VI. 1934, č. 7458, Boh. A 11.360.

Ze správních spisů je patrné, že léčebné výlohy za ošetřování zúčastněné strany ve Všeobecné veřejné nemocnici v Berehově po dobu dvou měsíců (60 dní po 24 Kč) částkou 1.440 Kč správě zmíněné nemocnice nahradil Léčebný fond veřejných zaměstnanců. Jde tedy jen o to, zda zúčastněná strana je povinna hradit správě zmíněné nemocnice ošetrovací výlohy za dobu, přesahující zmíněné dva měsíce. Jedná se tedy o spor mezi všeobecnou nemocnicí na jedné straně a zúčastněnou stranou jako ošetrovaným na straně druhé o zaplattení ošetrovacích výloh. Žal. úrad vyslovil v nař. rozhodnutí, že zúčastněná strana není povinná léčebné výlohy platit, a jak z rozhodnutí toho jest patrno, odůvodnil výrok svůj tím, že zúčastněnou stranu povinnosť platit ošetrovací výlohy nestihá ve smyslu cit. výn. min. zdrav. O žádný jiný důvod nař. rozhodnutí se neopírá a nic jiného k odůvodnění svého výroku neuvádí. Výnosy tyto obsahují však, jak v prvém z nich je výslovně uvedeno, pouhé »pokyny« určené pro ředitelství státních a jiných všeobecných (župních, městských) nemocnic a jiných zdravotních ústavů, a zejména i pokyny o tom, ve kterých případech a jakým způsobem mají ošetrovací výlohy za ošetrování nemocných v ústavech těch býti vymáhány. Výnosy ty nelze považovati za všeobecné závazné normy, o které by uplatňované nároky nemocnic na náhradu ošetrovacích výloh mohli býti přímo opřeny.

Nemohl se proto žal. úrad o výnosy tyto opřít,

a ježto poukaz na výnosy ty je jediným důvodem, který žal. úřad uvádí, nezbylo než nař. rozhodnutí zrušiti podle § 7 zák. o ss.

Starobní podpory

§ 6.

1141.

Změna osobních poměrů osoby podporované záležející v tom, že osoba ta získá vedle státní starobní podpory faktické zaopatření od subjektu, který k poskytování zaopatření toho není po zákonu povinen — není — zůstaly-li nezměněny ostatní zákonné předpoklady — důvodem k odnětí státní starobní podpory podle ustanovení § 6 odst. 2. zák. č. 43/1929 Sb. Nál. nejv. spr. soudu z 24. IX. 1934, č. 17.845, Boh. A 11.435.

Na sporu je otázka, může-li úřad odejmouti státní starobní podporu, povolenou podle zák. č. 43/1929 Sb., dostalo-li se podporované osobě za nezměněných jinak poměrů zaopatření přesahujícího výši starobní podpory státní od subjektu, který k poskytování zaopatření toho není po zákonu povinen. Žal. úřad zodpovídá otázku tu kladně, opíraje se při tom zřejmě o ustanovení § 6 cit. zák. Stížnost naproti tomu poukazuje na předpis 3. odst. § 3 cit. zák. a dovozuje, že oprávnění úřadu odejmouti státní starobní podporu je omezeno na případy, kdy zaopatření spočívá na právním titulu. Nss uznal stížnost důvodnou.

Jak patrně z ustanovení §§ 1 a 3 zák. č. 43/1929 Sb. může státní správa poskytnouti přestárlým osobám, které jsou nemajetné a výdělkem neschopné, a podmínek v předpisech těch podrobněji určených státní starobní podporu v maximální výši 500 Kč ročně pro osobu. Na tuto podporu jest započítati podle ustanovení 3. odst. § 3 cit. zák. jakékoli zaopatření, jehož se žadatelé dostávají ať na penězích či dávkách naturálních, pokud spočívá na právním titulu. Z toho vysvitá, že státní starobní podpora je opatření podpůrné, supletorní, a že má být poskytována, je-li přestárla osoba v míře zákonem předpokládané skutečně zaopatřena jiným subjektem na základě právním, ať se povinnost zaopatření zakládá na zákoně, smlouvě či jiném právním titulu. S druhé strany však plyne z ustanovení toho zásada, že státní starobní příspěvek nemá být vyloučen tehdy, jestliže poskytování nutné výživy osobám, o jakých je řeč v § 1 cit. zák., spočívá na pouhém dobrovolném plnění a není podloženo zákonnou povinností. »Zaopatření« tohoto druhu nemá se tedy podle jasného znění zák. včítati do limitované částky státní starobní podpory a nebrání tomu, aby úřad povolil žadateli starobní příspěvek v plné

výši stanovené zákonem, jsou-li ovšem splněny ostatní zákonné předpoklady (§ 1).

Správnosti tohoto názoru nasvědčuje i genese zák. č. 43/1929 Sb. Jak patrně ze sněmovních materiálů k tomuto zákonu (viz návrh zák. tisk č. 1897 posl. sněm. Nár. shrom. Rep. čs. 1928), započítávalo se v původním návrhu zák. v § 3 odst. 3 na státní starobní podporu jakékoli zaopatření, jehož se žadateli dostává, a měl tedy návrh zákona zajisté na mysl i charitativní zaopatření rozmanitými korporacemi či jednotlivci. Sociálně politický a rozpočtový výbor poslanecké sněmovny (viz tisk č. 2000 z r. 1929) doplnil však předdeslané ustanovení tím, že vsunul za slovo »naturálních« slova »pokud spočívá na právním titulu«, čímž zřejmě chtěl vyjádřiti myšlenku, že dobrovolné příspěvky osobám přestárlým nemají býti na úkol výplatě celé starobní podpory státní, pokud ovšem jsou splněny ostatní předpoklady zákona.

Je sice pravda, že na povolení státní starobní podpory není podle výslovného znění § 1 posl. věty cit. zák. právního nároku, leč z toho nplyne ještě závěr, že by úřad byl oprávněn povolenou státní starobní podporu kdykoliv libovolně odejmouti. Povolením státní starobní podpory nabyla osoba podporovaná právního nároku na to, aby jí podpora ta byla státní správou vyplácena. Tato zásada dochází jasně výrazu v § 6 odst. 2 cit. zák., kde zákonodárce určuje, že změní-li se osobní poměry osoby podporované, okr. úřad podporu přiměřeně sníží nebo vůbec odejme. Připouští tedy zákon změnu povolovacího aktu jen za předpokladu »změněných osobních poměrů«, čili jinými slovy jen tehdy, jestliže ony osobní a hospodářské předpoklady, za nichž byla státní starobní podpora povolena, se změní ve prospěch osoby podporované tak, že není již vůbec třeba subsidiární pomoci státní, resp. že lze pomoci tu co do výše její snížit. Jedním z těchto »osobních« předpokladů však není podle toho, co dovozeno, ve smyslu ustanovení § 3 odst. 3 cit. zák. skutečnost, že osoba přestárlá má »zaopatření«, jež se nezakládá na právním titulu. Důsledně nemůže ani skutečnost, že osoba podporovaná státním starobním příspěvkem získá vedle této podpory faktické zaopatření od subjektu, který v poskytování zaopatření toho není po zákonu povinen, býti změnou v osobních poměrech ve smyslu 2. odst. § 6 cit. zák., nezahrnuje-li ovšem toto zaopatření v sobě také změnu ostatních předpokladů zákona pro povolení podpory té. Takové faktické zaopatření nemůže se započítati do výše státní starobní podpory a nemůže proto ani odůvodniti zákrok úřadu, jímž se přiznaná státní podpora odnímá.

Rozhodnutí soudů nižších stolic.

I. Odbytné, jehož výplata byla uložena zaměstnavateli nálezem rozhodčí komise podle § 3 písm. g) zák. o závodních výborech, nemůže býti započteno na plat, který zaměstnanci přísluší za výpovědní lhůtu, ježto byl bez důvodu předčasně propuštěn.

II. (Slovensko) Ustanovení pracovního řádu o tom, že pracovní poměr lze zrušiti kdykoliv bez výpovědi a bez důležitějšího důvodu, příčí se § 100 živnostenského zákona a ustanovením §§ 13—16 zák. čís. 244/1922. Rozsudek pracovního soudu v Bratislavě z 24. X. 1935, Cpr 737/35-4.

Není sporné mezi stránkami, že žalujícía bola zaměstnaná ako robotníčka žalovanej strany od 15. nov. 1926 a že tento služobný pomer bol skon-

čený prepustením žalobníčky bez výpovědi dňa 11. februára 1935.

Žiada žalujúca stránka, aby rozsudkom bolo uznatú právo, že žalovaná strana je povinná zaplatiť ako mzdu titulom 14dňovej výpovědi obnos 216 Kč do 15 dňov a pod ťarchou exekúcie.

Žalovaná strana žiadala žalobu zamietnuť a udala, že žalujúcej nič neprislúcha, lebo jednak dľa § 14 pracovného poriadku schváleného okresným úradom, ktorého platnosti žalujúca strana sa podrobila, služobný pomer mohol obojstranne byť zrušený s okamžitou platnosťou, a okrem toho na základe žaloby podanej závodným výborom u rozhodčej komisie závodného výboru bolo rozsudkom tejto komisie ustálené, že výpoveď je platná, t. j. prepustenie a súčasne bolo priznané

žalujúcej stránke odbytné na štyri týždne, ktoré bolo aj žalujúcej stránke vyplatené.

Nesporné je medzi stránkami, že na základe rozsudku rozhodčej komisie u závodného výboru žalujúca obdržala 4týždňové odbytné a že žalujúca obdržala pracovný poriadok od žalovanej strany.

Pracovný súd, i keď žalujúca strana obdržala odbytné, sňadáva, že toto sa netýka jejho nároku na výpovednú lehotu, lebo rozhodčia komisia ustalovala len zrušenie služobného pomeru, je-li prípustné lebo nie a ďalej, i keď žalujúca strana sa podrobila pracovnému poriadku, dľa ktorého služobného pomeru byť hárskeďy obojstranne zrušeného bez zákonných príčiny sňadáva, že toto ustanovenie pracovného poriadku sa príči kogentnému ustanoveniu zák. č. 244 z r. 1922 Sb. z. a n., ktorý § 13—16 ustanovuje určité minimálne výpovedné lehoty, ktoré musia byť dodržiavané vo smyslu § 25 cit. zákona. Táto ustanovenia podľa cit. § 25 nemôžu byť služobnou smlouvou ani zrušená, ani obmedzená a majú teda povahu kogentných norem a vylučujú teda úmluvu, že pracovný pomer môže byť zrušený kedykoľvek bez udania dôvodov. Viď v tomto smeru nález Najvyššieho správneho súdu z 31. októbra 1934 č. 6052/33.*)

Žalujúcej stránke neprislúcha 14denná výpovedná lehota, ale vo smysle § 13 zák. 244/1922 bolo možné jej dať výpoveď ako zamestnankyne, ktorej služobný pomer hlavne zaberá jej zárobkovú činnosť a už 3 mesiace trval a keďže mala určenú mzdu podľa týždňa na neskoršie 1. vŕedného dňa na koniec kalendárneho týždňa.

D. Benau.

Za platnosti § 4 vlád. nar. č. 89/1935 nemohou býti individuálnym ujednaním zkrátené mzdové nároky zamestnancovy plynoucí z hromadné smlouvy pracovní, a to ani tehdy, došlo-li k takejto individuálnemu ujednání před tím, než § 4 tohoto nařízení nabył účinnosti (před 30. dubnem 1935). Rozh. oddělení pro pracovní soudy okresního soudu v Ružomberku z 18. XI. 1935, Cpr 54/35-3.**)

Žalobca žiadal na žalovanej strane zaplatenie 1300 Kč istiny a prisl., udávajúc, že je ako knihár zamestnaný u žalovanej strany a podľa kolektívnej smluvy z roku 1930, uzavretej medzi svázom grafických gremií na Slovensku a Podkarpatskej Rusii z jednej strany a spolkom grafických robotníkov na Slovensku a svázom pomocníctva kniharského a pribuzných odvetví v ČSR, z druhej strany dostával do konca marca 1935 mzdu podľa tejto kolektívnej smluvy, t. j. 280 Kč týždenne, resp. vo výške stanovenej § 36 b), stupnici C tr. I. s 20 Kč prídavkom za rezanie, že ale od 1. apríla 1935 žalovaná strana plati mu týždenne o 50 Kč mennej, čo odporuje kolektívnej smluve, takže za 26 pracovných týždňov do 26. októbra 1935 bol ukrátený celkom o 1300 Kč, ktorých prisúdenia dožaduje.

V merite žiadala žalovaná strana zamietnutie žaloby, posúdenie žalobu na trovy. Udala, že je pravda, že žalobca do 1. apríla 1935 dostával

mzdu vo výške ustálenej § 36 kol. smluvy, totiž podľa stupnice C tr. I. a okrem toho 20 Kč týždne rezačského prídavku. Tvrdila ale, že na žalobcu sa nevzťahuje kolektívna smluva, lebo kolektívna smluva platí len ohľadom osob spomenutých § 10 kol. smluvy, totiž pre knihárov pri čiarkovacích strojov zamestnaných; takovým knihárom ale žalobca nebol, lebo u žalovanej strany ani čiarkovacích strojov niet. Okrem toho neobstojí žaloba preto, lebo ku zníženiu mzdy došlo obapolnou dohodou stran. Žalobca oproti tomu tvrdil, že aj ohľadne neho je v platnosti kolektívna smluva podľa výslovného ustanovenia § 36 a), odsek 1. kol. smluvy, kde sa nečiní rozdiel medzi knihárom pri čiarkovacím stroji, alebo iným knihárom, leč pod kolektívnu smluvu spadajú všetci vyučení knihárski pomocníci, zamestnaní v knihárnach ceníkových tlačiarní.

Pokiaľ sa týka platnosti kolektívnej smluvy, aj ohľadom žalobcu, v tom smeru žalovaná strana marne sa odvoláva na ustanovenie § 10 kol. smluvy, ktoré má všeobecný ráz, lebo ohľadom žalobcu ako knihára platí špeciálne ustanovenie § 36, podľa ktorého každý knihár, zamestnaný v závode, ktorý je členom zemského svazu grafických gremií na Slovensku, spadá pod ustanovenie tejto kol. smluvy. To vychádza aj z inak nesporného prednesu, že žalobca situčne až do 1. apríla 1935 dostával mzdu podľa § 36 kol. smluvy. Zbýva preto riešiť, či žalobca má nárok na doplatok mzdy do výšky stanovenej kol. smlouvou, vzdor tomu, že osobitnou smlouvou, odlišnou od kolektívnej smluvy, pristal snád na zníženiu mzdy. V tom smeru aj keď by pravde zodpovedalo, že ku zníženiu mzdy došlo obapolnou dohodou sporných stran, tak táto dohoda nie je na ujmu žalobcovi, lebo sa protiví výslovnému ustanoveniu § 4 vlád. nar. č. 89 z roku 1935, podľa ktorého sú neplatné jednotlivé smluvy, odporujúce kolektívnej smluve, ktorými práva zamestnancovy oproti kolektívnej smluve sú skrátené, a tak vzdor jednotlivéj smluve zostávajú v platnosti priaznivejšie ustanovenia kol. smluvy. Ustanovenie § 4 vlád. nar. je predpis zákonný, ktorý dohodou stran nemôže byť menený a ktorý je zrejme vydaný v záujme sociálne slabších, ktorých chráni aj proti jejich vôli. Právom preto dožaduje sa žalobca náhrady proti zákonu zníženej mzdy a bolo preto treba žalobe vyhovieť.

I. Stane-li se zaměstnanec členem odborové organizace zaměstnanců, na kterou se vztahuje smír nebo nález rozhodčího soudu mzdového podle II. hlavy zák. č. 45-1930 o stavebním ruchu, jsou vyloučeny podmínky jeho smlouvy o práci, pokud jsou méně příznivé proti podmínkám stanoveným ve smíru nebo nálezu.

II. Vládním nařízením č. 118-1934 Sb. z. a n. byla prodloužena do 30. dubna 1935 také platnost nálezů (smírů) rozhodčího soudu mzdového pro živnosti stavební. Rozhodnutí oddělení pro pracovní spory okresního soudu v Přerově z 18. XI. 1935, Cpr 11/35.

Pokud se týče námítky nedostatku aktívneho oprávnění žalobcova k žalobě, zjišťuje soud na základě členské knížky číslo 68.603 Svazu dělnictva stavebního, kameno- a keramického průmyslu v Československé republice, jejíž pravost nebyla výslovně popřena, že žalobce byl v době pracovního poměru u žalovaného členem odborové organizace křesťanskosociální v Brně a že pak dne 1. června 1935 přestoupil do Svazu dělnictva stavebního, kameno- a keramického průmyslu v Československé republice v Praze, u ně-

*) Srov. k tomu právní názor nejv. spr. soudu, vyjádřený v nálezu z 31. X. 1934, č. 6052/33 (Boh. A 11.514, v »Prac. právu«, č. 985), podle kterého ustanovení pracovního řádu, předloženého podle § 128, odst. 2. živn. zákona úřadu k citování, o tom, že pracovní poměr lze zrušiti kdykoliv bez výpovědi a bez udání důvodů, příči se ustanovením zákona č. 244/1922 Sb. z. a n., a tím i ustanovení § 100 živn. zákona.

**) Srov. k tomu stejný právní názor, vyjádřený v rozh. okr. soudu v Novém Městě n. M. z 6. IX. 1935, C 277/35-7, uveřejněný na str. 166—167 tohoto ročníku.

hož byl organizován až do svého propuštění z práce. Zjišťuje proto soud, že žalobce po celou dobu svého zaměstnání byl příslušníkem organizace, která žalovala u rozhodčího mzdového soudu § 13 zák. č. 45/1930 Sb. z. a n., a zák. č. 32/1934 Sb. z. a n. V každém případě však přísluší žalobci mzda podle nálezu rozhodčího mzdového soudu od 1. června 1935, kdy přestoupil do Svazu dělnictva stavebního, kamenového a keramického průmyslu v Praze, poněvadž dělník získává výhody, které poskytuje příslušenství k organizaci, jakmile byl organizací přijat, resp. podle jejich stanov nabytí členských práv, i když se tak stalo teprve za trvání pracovního poměru (§ 114 ústavní listiny a zák. č. 43/1870 ř. z.).

Žalobce domáhá se nedoplatku mzdy podle pro něj příznivější sazby, určené nálezem rozhodčího mzdového soudu pro stavební živnost pro zemi Moravskoslezskou se sídlem v Brně ze dne 4. května 1934, č. j. Rs 186-200/34-8. Je tedy ve věci samé podstatou sporu řešení otázky, zda v tomto případě platí sazba upravená nálezem rozhodčího mzdového soudu, či sazba mezi stranami zvlášť ujednaná. Nález rozhodčího mzdového soudu platil podle svého znění jen od 7. května 1934 do 31. prosince 1934 a jde tedy o to, zda jeho platnost byla prodloužena vládními nařízeními ze dne 15. června 1934, čís. 118 Sb. z. a n., resp. ze dne 29. dubna 1935, čís. 89 Sb. z. a n., čili nic.

§ 1 vl. nař. č. 89/1935 Sb. z. a n., stanoví, že po dobu jeho účinnosti, t. j. od 30. dubna 1935 do 1. března 1936, nemohou hromadné pracovní smlouvy, platné dne 30. dubna 1935, pokud se týče jejich ustanovení mzdových, býti vypovězeny ani jinak zaniknouti, a § 2 praví, že v závidech, kde mezi dnem 1. ledna 1933 a dnem nabytí účinnosti tohoto nařízení byla v platnosti hromadná pracovní smlouva, která pak byla vypovězena, nebo jinak zanikla, platí do 1. března

1936 sazby mzdové (platové), platné dne 27. června 1934, leč že před tímto dnem byla uzavřena nová hromadná smlouva. Dále uvádí § 3, že ustanovení o hromadných pracovních smlouvách platí také o smírech a nálezech rozhodčího mzdového soudu (§§ 23 a 24, zákona z 10. dubna 1930, č. 45 Sb. z. a n., o stavebním ruchu). Podobné ustanovení o smírech a nálezech rozhodčího mzdového soudu v Brně ze dne 4. května 1934 nebylo v platnosti dne 30. dubna 1935, kdy vládní nařízení čís. 89/1935 Sb. z. a n., nabylo účinnosti, ježto platnost nálezu nebyla vlád. nař. čís. 118-1934 Sb. z. a n., prodloužena.

Tento názor není však správným jednak proto, že nejen to, co je uvedeno v § 1 vlád. nař. čís. 89/1935 Sb. z. a n., nýbrž i to, co obsahuje § 2 cit. vlád. nař., platí i o nálezu rozhodčího mzdového soudu, případně o nálezech jiných veřejných orgánů mzdu stanovících, které má na mysli § 3 cit. vlád. nař., jednak také proto, že v oboru stavebních živností nález rozhodčího mzdového soudu má tutéž funkci jako hromadná smlouva pracovní podle § 24 zákona čís. 45/1930 Sb. z. a n., který ustanovuje, že nález rozhodčího mzdového soudu nahrazuje nebo doplňuje kolektivní smlouvu a zavazuje všechny zúčastněné zaměstnavatele a zaměstnance, nebyly-li zvlášť odlišné podmínky, pro ně příznivější. Platnost nálezu rozhodčího mzdového soudu v Brně ze dne 4. května 1934 jako kolektivní smlouvy prodloužena byla tedy vlád. nař. čís. 118/1934 Sb. z. a n. d 30. dubna 1935, případně oživila § 2 vlád. nař. čís. 89/1935 Sb. z. a n., od 30. dubna 1935.

Poněvadž § 4 vlád. nař. čís. 89/1935 Sb. z. a n., zakazuje individuální pracovní smlouvy, pokud se jimi mzdové podmínky zaměstnance zhoršují, nastupují v souzeném případě příznivější ustanovení nálezu rozhodčího mzdového soudu ze dne 4. května 1934 a žalobci náleží mzda v rámci sazeb, upravených tímto nálezem.

Poznámky.

Dr. R. Traub:

Přípustnost tělesných prohlídek v továrnách.

Přípustnost tělesných prohlídek v továrnách stala se stávkou u Janečků problémem velmi aktuálním. Již Herkner ve své krásné práci »Budoucnost německých Rakušanů« z r. 1893 povšiml si pohoršlivosti tělesných prohlídek dělnic v továrnách. Jde o zajímavou právní otázku, o níž však v písemnictví mnoho nenajdeme. Ani Schreuer, »Der menschliche Körper und die Persönlichkeitsrechte« nečiní zmínky o právu k tělesné prohlídce. Jediné, co jsem našel, je Kaskelovo »Arbeitsrecht«, 2. vyd., str. 75, kde se vykládá, že povinnost k tělesné prohlídce, tak zv. prohlídka u brány (Torkontrolle), stává jen pokud pracovní řád nebo pracovní smlouva to výslovně ustanovují anebo lze to dle okolností předpokládati. Jsou tam citovány četné říšsko-německé nálezy ve speciálních, v Praze sotva přístupných dílech. Z domácí praxe jedná o přípustnosti lékařské prohlídky při životním pojištění nález z 14. března 1906 Glaser-Unger n. ř. 3355, ježž proti odvolacímu soudu nepokládá alespoň v této všeobecnosti ujednání o ní za nepřipustný předmět právního obchodu po rozumu § 878 všeob. z. obč. Správný je náhled Alberta Ehrenzweiga »Versicherungsvertragsrecht«, str. 768, že ujednání takové, dávající jednomu

moc nad tělem druhého, odporovalo by nezadatelnému osobnímu právu. Máme za to, že povinnost k tělesné prohlídce nelze platně ujednat, protože lidské tělo jako součást osobnosti není za živa předmětem právního obchodu; Gierke, »Deutsches Privatrecht«, I. sv., str. 709. Náš náhled potvrzuje i jeden z nejzaostalejších zákonů. § 14 čeledního řádu pro Čechy z r. 1866 ustanovuje: »Čeledin nesmí bez vědomí a dovození hospodáře svého svůj oděv, prádlo a jiné své věci schovávat mimo dům, v němž slouží, a musí dopustiti, kdyby mu pán truhlu, kufr nebo jiné schránky v jeho a jednoho svědka přítomnosti prohledal.« Dle § 15, když čeledin jde ze služby, jest povinen vše, cokoli jemu pod dohledku, v opatrování aneb ku schování bylo odevzdáno aneb jinak svěřeno, pánovi náležitě vrátiti a k žádosti pánově dopustiti, aby věci, jež s sebou chce vzíti, prve než je odnese, ohledal. Tedy nejfeudálnější zákon o sociálně nejnižší postavené třídě dělnictva nezná tělesné prohlídky. Podle § 139 tr. ř. proti osobám, u nichž jest velmi pravděpodobno, že mají věci, jež mají anebo prohlednouti mohlo by býti významné pro určitě vyšetřování anebo které jsou v podezření ze zločinu nebo jsou jinak špatné pověsti, může se předsevzítí také prohledávání jejich osoby a jejich šatstva. Tyto zákonné předpoklady nelze nahraditi ujednáním.

Vychází 20. každého měsíce.
„Archiv pracovního práva“
Redakce, správa
Vydavatel a c

N

ÚK PrF MU

přílohou „Archiv pracovního a sociálně pojišťovacího práva“ Kč 12.—, s přílohou o doplatek úměrný zvýšenému rozsahu. — Ujitel: Odborové sdružení československé — redaktor Jaromír Hlaváček. — Tiskem II. Hyberská ul. 7. I.-1927. Písařský úřad Praha 25.